

Előfizetési díjak:

Egész évre	16 frt.
Félfévre	8 frt.
Negyedévre	4 frt.
Egy hónapra	1 frt 50 kr.

Egy szám ára 5 kr.

Közvetítőknél számlák nem adatik.

Hirdetési díjak:

Egy négyzet centiméternyi tér ára 3 kr.
Gyárosok, kereskedők és iparosok árkedvezményben részesülnek. Bélyegilleték minden hirdetés után 30 kr.

— Nyitlő óra 25 krajczár. —

MAGYAR POLGÁR

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL

„MAGYAR POLGÁR” KÖNYVNYOMDAJA.

Belkőzpénz 4. sz.

Megjelenik mindennap, vasár- és ünnepnapok kivételével.

Használatlan kéziratok nem adnak vissza.

Névtelenül beküldött közlemények nem közöltetnek.

KOLOZSVAR, JANUÁR 16.

A képviselőház tárgyalásai.

Az ország napok óta figyelemmel kíséri a képviselőház tárgyalásait. A földmívelés-, ipar- és kereskedelmi miniszter költségvetése van szónyegen, s a képviselők hazánk egész közgazdasági helyzetét felölték.

Bár fordítottak volna ez ügyre politikusaink korábban annyi gondot, mennyit az a joggal megérdemel. De a magyar első sorban politikai nemzet; a gazdasági ügyekkel rendesen csak akkor törődik, mikor a viszonyok rászorítják, mikor körmére ég a gyertya. Ekkor nagy sebtében előveszi az ügyet, s úgy tűnteti fel, mintha a multban csak kormányra követett volna el hibát, vagy mulasztást, a jelenben pedig türelmetlenkedik, ha egy csapásra nem javul helyzete.

Igy vagyunk most is. A gyorsan aláhanyatlott gabonárák oda vittek a gazdasági válság szélére, mely nálunk annál aggasztóbb, hogy iparilag külföldre keveset termelünk, mezei gazdáink kedvezőtlen viszonyai iparunkra is rombolóbb hatással vannak. Míg a mezei gazdák dolga jobban ment, addig senkise törődött oly intézmények létesítésével, melyeket minden előhaladottabb államban a gazdák maguk társadalmilag létesítenek épen azért, hogy az esélyek készületlenül ne találják, s kedvezőtlen fordulat esetén ez intézményekre támaszkodhassanak. Mikor jól van dolgunk, nem vagyunk előrelátók.

Most aztán, hogy küszöbünkön a baj, magunkat nem okoljuk semmiért. Hanem az eszünkbe jut, hogy jó napokban mit kellett volna megtenni, s ezt is úgy tüntetjük fel, mintha kizárólag a kormány mulasztása lenne.

Ez az általános benyomás, mit a folyó vita reánk gyakorol. És így tetűnk mi mindig, s mindenben. A mit magunk megtehettünk volna, azt is más-tól, nevezetesen: a kormányoktól vártuk, s a mulasztások miatt bekövetkezett hátrányokért örökösen a kormányt okoljuk. Ha e természetünkön nem változtatunk, a gyakorlatban soha sem fogjuk tapasztalni haladásunk azon mérvét, melyet elméletben szükségesnek tartottunk.

Mert a kormányok se mindenhatók. Ha magunk nem mozdulunk, ha a társadalom nem gondolkodik, nem tesz, nem igyekszik: a világ legjobb kormányja se érhet el teljes sikert. Nézzük a nyugati államokat, melyeket kritikásaink oly nagy kedvteliséssel idéznek példaként velünk szemben. Elmondják azokról, hogy ott mily nagy a haladás, de azt felelők hozzátenni, hogy ott a társadalom is dol-

gozik ám. Állam és társadalom arányos összműködése nélkül a kívánt jóllétet soha se érjük el.

Hanem az ellenzék nem ezt a tant hirdeti. Ha ezt hirdetné, nem támadna meg minket, valahányszor a társadalmat ébresztjük és teendőire figyelmeztetjük; nem háritana minden mulasztást a kormányra. Nem segítené elő annak a különben is nagyon elterjedt iránynak tovább harapódását, mely a társadalom előtt szemet huny és mindent a kormánytól vár. Meglehet, hogy ez most az ellenzékre nézve hálás szerep: hangulatot csinál vele maga mellett a társadalomban. De másfelől ezzel ömaga ellen dolgozik, mert ha egykor kormányra jut, tanait ellene fordítja.

Ez egyik általános benyomásunk helyességét igazolják azok az eszmék, melyeket képviselőink a létező bajok orvoslására nézve eddig fölhoztak. A mezőgazdaság különböző céljai érdekében létesítendő bankok, hazánknak hitelszövetkezetekkel való behálózása, a gazdasági ipar terjesztése, stb. mind oly dolgok, melyek a társadalomból kell hogy meginduljanak, hogy aztán tovább állami gyámolításra igényt tarthassanak. Mert a kormány ily intézményeket használnak kezdeményez, ha a társadalomban nincs azok iránt fogékonyság. Ugy járna, mint a gondatlan kertész, ki növényeit meg nem felelő talajba erőszakolja.

A közfelfogást kell érlelni, az elméket művelni és felvilágosítani, hogy a haladás követelményei iránt fogékonyabbak legyenek. A mi akadnak gazdák, mint a kolozsvári külvárosi földeszek nagyobb része, kik a haladás szava előtt elzárják füleiket s hagyományos primitív magatartásukba zárkóznak, addig vesztett idő, fáradság és pénz a kormány részéről minden, mit elméleti tanok figyelmeztetésére gyakorlati szükség parancsa nélkül tenni igyekszik.

Egy második benyomást se fojthatunk magunkba. Azt, hogy a honatyák eddig tulnyomóan a mezei gazdasággal foglalkoztak s iparunkra és kereskede-münkre csak mellékesen és futólag reflektáltak. Ezt pedig kevéssé tudjuk összegezgetni egy azzal, mit a különböző társadalmi osztályok párhuzamban tartásáról, mint azzal, mit a különböző termelési ágak egymásra utalásáról hangoztatnak. Hanem látszik, hogy képviselőházunk, csekély kivétellel, mezei gazdák, földbirtokosokból áll s az ipari és kereskedelmi szellem még kevéssé hatotta át. Épen ez a mi közgazdasági bajainknak egyik nagy oka.

Használnak farsztjuk magunkat, mesterséges orvosszerek találgatásával. A segélyt legjobban Visi Imre határozta

meg: több szorgalom és nagyobb takarékoság. Más szóval: ha viszonyainkat javítani akarjuk, javítsuk előbb önmagunkat.

S ha e mellett közgazdasági téren is ép úgy sietünk az előhaladottabb nemzetek után, mint szellemi téren: viszonyaink javulása nem maradhat el.

r.

A királyi adományozásból egyházi javadalmat élvező római és görög kath. főpapok halála után a javadalmi törzsvagyonnak a hagyatékai tömegétől való elkülönítése, és a hagyaték rendezése, az 1881. évi LIX. t. czikk 109. §-a alapján, az igazságügyi és a vallás-és közoktatásügyi m. kir. miniszter által 1883. évi április hó 10-én 13,249. sz. a. kibocsátott szabályrendelet 34. §-a értelmében, a vallás- és közoktatásügyi miniszter elnökelete alatt alakított vegyes bizottság tagjává az 1884. év tartamára:

az igazságügyi m. kir. miniszter vezetése alatt álló minisztérium részéről: bercezy Bercezy Jenő miniszteri tanácsost; a kir. kuria részéről: Babos Kálmán és Janniczky Lipót kuriai bírákat; a pénzügyi m. kir. miniszter, Detrich Márton miniszteri osztálytanácsost, és a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter Bonczá Ferenc miniszteri tanácsost, közalapítványi ügyigazgatót nevezte ki.

A pénzügyi bizottságból.

Budapest, jan. 14.

A képviselőház pénzügyi bizottsága ma este 6 órák orakor Zsigmondy Vilmos elnökelete alatt tartott ülésében tárgyalás alá vette az állami tisztviselők, altisztek és szolgák nyugdíjazásáról szóló törvényjavaslatot.

Az ülésen a kormány részéről jelen voltak: Tisza Kálmán miniszterelnök, Szapáry Gyula gróf pénzügyminiszter, Wekerle Sándor miniszteri tanácsos.

A napirend felvétele előtt az elnök felszólalt a bizottság ülésén, mely napján a képviselőházban a pénzügyi bizottság kitűnő tagja: Wahrmann Mór ellen intézett. „Nem hiszem, — ugymond az elnök — hogy legyen e mélyen tisztelt bizottságnak bármely tagja is, ki Wahrmannal jogosabban érdemelte volna ki annak teljes elismerését, hazánk anyagi érdekeinek emelése körül kifejtett önzetelen, áldásos működéséért. Ennek kijelentésével tartozunk Wahrmann Mór barátunknak és tagtársunknak, még inkább önmagunknak.”

A bizottság általános helyesléssel fogadta az elnök szavait.

Ezután felvetődött a napirend. Hegedűs Sándor előadó behatárolt ismertetni a törvényjavaslatot. Évek óta — ugymond — élénk volt a viták, a jelenleg érvényben levő nyugdíjszabályoknak törvényesítése, valamint kedvezőbb irányban megváltoztatása iránt. A mi a jelenlegi törvényjavaslatot illeti, azt elvi alapon alig lehet elbírálni. Előadó felsorolja a javaslat főbb intézkedéseit. Különösen kiemeli a miniszterek nyugdíjának jogosultságát. Ajánlja a törvényjavaslatot elfogadásra a részletes tárgyalás alapján.

A bizottság a törvényjavaslatot általánosságban elfogadta. Következett a részletes tárgyalás.

Az általános határozatokról szóló I. fejezet 1. §-nál Rakovszky István az „állami” és „nem állami” elnevezést nem tartja helyesnek. A megyei levéltárnok, irnokok stb. — ugymond — állandólag vannak kinevezve s így e §-al jutnának, mit a szöveg nem elég világosan ír elő. Szóló jogosultnak tartaná ezek nyugdíjazását. Kéri a szövegnek minden kétséget kizáró módon való praecisiozását.

Horánszky Nándor a szövegeztést elég precisen tartja. Megjegyzi, hogy ismerünk állami törvényhatósági tisztviselőket. Ellene volna annak, míg az administratio kérdése meg nem oldatik, hogy a törvényhatóság tisztviselői már e javaslatban intézkedés tétessék. A „tisztviselők” elnevezést szűknek tartja. Kéri, hogy kik értődnek ez alatt?

Szapáry gr. pénzügyminiszter nem tartja szükségesnek a „tisztviselők” elnevezés praecisiozását.

Tisza Kálmán miniszterelnök Horánszkyval egyetért abban, hogy a törvényhatóság tisztviselői akár kinevezettek, akár választottak, e törvény alá nem tartoznak. A „tisztviselő” értelmezését a 2. §-adja meg.

Erre a bizottság a 1. §-t elfogadta.

A 2. §-nál Szapáry gróf pénzügyminiszter a csendőrség legényállományát is felvételni kéri egy új pontban.

Falk Miksa kéri, hogy lesz-e ezután alkalmazható a csendőrségre az egész törvény? Szapáry gróf miniszter megnyugtatólag válaszol.

Lukács Béla a 3. ponthoz „a kir. kormány kezelése alatt” helyett ezen kifejezést „rendelkezése alatt” kéri tétetni.

Hegedűs és Horánszky az értelmezés helyességét vitatják, mit a bizottság meghagyani határozott.

A 7. §-változatlanul elfogadtattott.

A 3. §-nál Hegedűs a 2. pontot illetőleg „megfelelő minőségben” kifejezést kihagyatni kívánja, mert ez félreértésre adhat alkalmat.

Vekerle miniszter tanácsos utal az ideiglenesen alkalmazott számfelveti tisztviselőkre, kiket a javaslat a Hegedűs által kihagyatni kéri kifejezés alatt érteni akar.

A bizottság megmarad az „eredeti” szöveg mellett. A stylusát a hitelintézetek indítványozza előadó teljesíteni.

Falk Miksa a szöveg pongyolaságának okát abban találja, hogy a „végkielégítés” és „ellátás” szavak nem kellőleg alkalmazhatók. Szónok e tekintetben irányi módosítást nyújt be, mely elfogadtatik.

A 4. §-on Ugron Gábor styláris módosításával fogadtattott el.

Az 5. §-ban az ellátásra vagy részletésre igényt nem tarthatók között fel van véve, a ki öngyilkossá lett s öngyilkosságának oka olyan, mely a hivatalból való elbocsátást vonta volna maga után.

Szilágyi Dezső szerint ez okot nem lehet constálni. Helyeli azon eszmét, hogy nem tarthat igényt, a ki öngyilkossága előtt követelt el olyast, a mi hivatalából való elbocsátását vonta maga után. S épen ezt kell kifejeznie, de a szöveg nem fejezi ki ezt.

Rakovszky István feltétlenül ki akarja zárni az öngyilkosságot.

Szilágyi Dezső megjegyzi, hogy az angolon kívül egy törvényhozás sincs, mely az öngyilkosságnak még kísérletét is e szempontból kihágásnak tekint. Tarthatatlannak tartja Rakovszky állítását, mert ezzel nem az öngyilkost, de családját sújtanák.

Az 5. §. 5. pontjához, mely a hivatal-

vesztés esetére vonatkozik, Szilágyi Dezső új szövegeztést hoz javaslatba, melyet a bizottság elfogadott.

A 6. §-ésrevétel nélkül elfogadtattott.

A 7. §-nál előadó hivatkozik a porosz törvényre, mely a tényleges szolgálatból lépéstől kezd a nyugdíjazást. A javaslat az első hivatalos esküfől számítja.

Szilágyi helyesli a porosz törvény és az annak intézkedését átvéő német birodalmi törvény idvágó szakaszát, melyet elfogadni szeretne.

A bizottság az eredeti szöveg megtartását határozta el.

A 8. §-nál Kralitz felhossa az egyes megyék elfogadott nyugdíjszabályzatát s így ha ilyen nyugdíj élvező állami szolgálatból, a §-szerint beszámíttatná neki a szolgálati idő, mi alig helyes.

Előadó indítványozza, hogy a törvényhatósági szolgálati év csak 10 évi államszolgálat után számíttassék be.

Szapáry gr. pénzügyminiszter pótlólag fel óhajtja venni, hogy az államvasutaknál töltött szolgálat is beszámíttassék.

Ugron Gábor nem fogadja el az előadó indítványát. Nem helyesli továbbá azt, hogy ha az osztrák szolgálatból valóki átép a magyar szolgálatba, annak beszámíttassék a szolgálati idő. A ki jó magyar ember, maradjon itthon, szolgáljon saját hazájának. Azt hiszi, pirtja is, melyet itt képvisel, ez állásponton lesz.

Szilágyi Dezső nincs ellene Hegedűs indítványának, de a tiszteletbeli megyei hivatalnokoknak, nagyon természetesen, nem lesz enyére.

Ugron Gábor felhívja a bizottság figyelmét azon körülményre, hogy a volt megyei tisztviselőknek, kik napdjára nem is tartottak igényt, most egyszerre, ha az állami szolgálatba beléptek, a megyei szolgálatért is nyugdíj adassék. Ez a megyei önkormányzat elvébe ütközik. Szilágyi Dezső az osztrák szolgálatot illetőleg kéri, van-e annak czélszerűségi oka.

Szapáry gróf pénzügyminiszter utal a viszonyosság elvére. Így volt ez a multban is.

Szilágyi nem fogadja el a viszonyosság elvét. Itt téves nézet látszik főforogni. Lehet, hogy például van Ausztriában egy kitűnő szakember, ki a kormányt akar hozni, amegyekedjek vele, de hogy összezsavartassék a két állam szolgálati szervezete, ezt nem helyeselheti.

Kralitz a tényleges viszonyra hivatkozik. Ha most Ausztriában nyugdíjaztatnának azokat, kik az abszolút korszakban Magyarországon szolgáltak és a viszonyosság fenn nem állana, azt mondhatná az osztrák kormány, hogy keressék azok nyugdíjukat Magyarországon.

Szilágyi Dezső megjegyzi, hogy e körülményt külön lehet formulálni.

Hegedűs előadó úgy véli, hogy ha a tényleges állapotot megszüntetjük, a mint ezt Ugron akar, csak néhány szegény embert rövidítenénk meg, kik ugyancsak édeskeveset foglalkoznak a politikával, de állami önállóságukat az által egy hajszálnival sem biztosítanák.

Szilágyi Dezső kijelenti, hogy a tényleges állapotot nem akarja megszüntetni, miután itt már szerződésről van szó. De jövőre nem akarja a §-t alkalmazni.

Ugron megjegyzi, hogy nincs kifogása a Szilágyi által felhozottak ellen.

Szapáry gróf pénzügyminiszter szerint nincs nagy gyakorlati értéke a §-nak. A viszo-

TÁRCZA.

Josephin sorsa.

— Rajz. —

Írta: Tompa Kálmán.

— Nem önnök való hely ez, Josephin! — szól a kávéház szép kaszínójához egy csinos, fiatal tiszt. — Ez az örökös dohányfűst, a folytonos éjszakázás tönkreteszik szemeit, aláásák egészséget.

A megszólított nagy, sötét szemeit föl emelte munkájáról s olyan fürkészőleg nézett a fiatal katonatiszt szemei közé, mintha azt akarta volna megtudni, vajjon őszinte-e ez az érdeklődés.

Oh, hányan mondták már ezt neki, hanem a rákövetkező ajánlatok arcába hajtották a vért, szemeibe a harag villámait. Azt fürkészte épen, hogy vajjon nem fog-e ennek ajkairól is olyan ajánlat következni.

— Aztán ez a sok mindenféle ember, azok a goromba, durva beszédek, gyalázatos megjegyzések, a mikről némely ember, kivált mámoros állapotban, nem igen tud számot adni.

— Azokat meg se hallom.

— Hiszen, ha az lehetne Josephin! de mikor szemébe mondják! Aztán végre is, mi lesz itt az ön sorsa?

— Ha itt nem maradhatok, megyek más-hova.

— Hát azután?

— Ismét más-hova.

— Hát azután és azután?

— Eh! Mit érdekel őnt az én sorsom;

mily joggal győztél ön engem? Remélem, hogy a magam ügyeiről, sorsáról senkinek sem tartozom számolni.

A fiatal embernek fájdalmasan esett ez a visszautasítás.

— Mit érdekel! — Ezt kéri ön tőlem Josephin? Kérdé szemrehányó hangon.

A leány megbánta hogy olyan nyers volt az ifju iránt s engesztelő hangon felelt.

— Azt tudom barátom, hogy őnt érdeklí az én sorsom, csak hogy látja, nekem fáj az, ha valaki sorsom felől kérdezősködik. Én érzem azt legjobban, hogy ez a hely mily gyötrelmes nekem: érzem, hogy szívem kiaszik, hogy lelkem elkérgesedik; tudom, hogy a jövő, mely előttem áll rideg, sivár, gyönyörtelen, lealázó; tudom, hogy az én sorsom olyan reménytelen, mint a sivatagban haldokló: — s épen ezért fáj, ha valaki erről beszél nekem. Megbocsáson barátom, nem akartam megbántani.

— De hiszen ezen segíteni kell! Csak nem fog ön tudva belemenni a bukásba, — a gyalázatba!

— Jenő!

— Igen, azt mondom, hogy segíteni kell!

Látja azoknak a szegény nőknek, kik az ön által is választott uton haladnak, és a sorsa... Önnök rosszul esett, hogy olyan leplezetlenül megmondtam, ami lelkemen volt, pedig hát az ugy van: bukás, gyalázat vár szegényekre. — Egyiket törbejti a szerelem, másikat a nyomor, harmadikat a hivalkodás. Oh, nagyon kevés azoknak a száma, akik inkább megtörnek, de meg nem hajolnak...

Josephin szomorúan hallgatta barátja szavait; az utolsó szónál arca megrendült és szemeiben valami sajátságos fény villant meg, melyből megérthette volna a beszélő, ha figyelte volna, hogy ő is azok közé a kevesek közé akar tartozni.

— Ön önnök egy ajánlatot tettem Josephin, — még egyszer ismétlem; gondolkozzék meg, s ha ismer: megbizik érzelmeim, cél-

jaim tisztaságában, lelkem becsületességében, s követni fog.

A leány hagyta, hogy beszéljen; még az utolsó kitéjezésnél sem szakította félbe, nem tett rá semmi megjegyzést. — Oh! hiszen olyan jól estek lelkének azok a meleg szavak!

— Ön ismét hallgat Josephin, nem ad választ könyörgéseimre. Ön nem bízik szavaim igazságában, hogy el fog jönni az idő, mikor mi, kik életünket, vértünket visszük — ha kell — mindennap a haza oltárára áldozatul, mi is vissza fogunk helyeztetni az emberi jogok legzsenetebbikébe: a család-alkotás jogába! — Oh, el fog jönni az az idő!

Oh szép beszéd! édes ábrándok, ifju lelkek bűvös álmai... Szerelm, te örök tavasza az emberi szívnek! Miért, hogy olyan hamar elhervadnak a napod édes melege által fakasztott virágok, hogy újra mások, meg mások fakadjanak helyettük, s ezek ismét elhervadjanak! — Ki merné azt állítani, hogy Romeo és Julia lelkeiben nem villant meg olykor-olykor a remény világa! — Hát szegény Abeldar nem gondolt-e olykor-olykor valamire, ha egyébre nem: isteni csodára, mely visszaadja az elrabolt Ádámot neki — és Heloízának?..

Hát van-e emberi, vagy természeti akadály, melyen a szerelem nem remél győzedelmekedni?

— Josephin, kedves Josephin! Láttam-e a fecskeket, a szegény kis pipikéket, mint épített fészket, mikor a tavasz eljött? Láttam-e azt a nyomorult úrgé, mint gondoskodik magának a télre? — Hát csak mi legyek olyan szerencsétlenek — szerencsétlenebbek a fecskeknél és pipikénél: csak mi ne építhessünk magunknak fészket, mikor szívünk tavasza eljött? Hát csak mi legyek olyan nyomorultak, nyomorultabbak az úrgéknél, hogy ne gondoskodhassunk magunknak a télre!... Josephin! el-

megyünk, hi az isten szabad ege alá, ahol nem pénzen vásárolt s az emberi hiúság mázával aranyozott köböl van az oltár, hanem a minden teremtmények édes nyosozója: a föld az; elmegyünk ki a mezőre s ahol legtöbb a virág, legédesebb az illat, legzengőbb a madárdal: ott van Isten legközelebb; ott borulunk le magas színe elé s ott esküszünk egymásnak örök szerelmet, örök hűséget!..

Josephin megszorította az ifju kezét. Ez volt a felelet.

E percben erős csörömpölés hangzott föl, mely a kávéház összes vendégeinek figyelmét magára vonta.

— Ismét ez a szegény Ferdinand! — szólott Josephin részvétellel. — Egész havi bére rámege a törősekre.

— Maga egy barom, valóságos ökr! — rivalt Ferdinandra a kávé. — Kisasszony írja föl: három csésze, öt pohár; — annak a mamlaszak.

— És az a „mamlasz” nem azt nézte, hogy vajon anyi-e az eltört tárgyak száma, amennyit bemondtak, hanem azt hogy Josephin hogyan írja be; — vagy más valamit.

*

Mikor az ember egész nap munkálkodik, fárado: olyan jól esik este a nyugalom.

Hát a mikor a lélek fárad el, hogy ne esnek jól a pihenés!

Csak hogy a lélek fáradalmait nehezebben lehet kipihenni. A föld fölka-vart homokja le-száll, ha a szélvész elállott, de a tenger még azután is hullámozik.

A szegény kaszártnőknek hosszú napjaik szoktak lenni. Josephin is csak 12 órákor mehetett pihenni.

Istenem, be boldog ember az, a ki elmondhatja, hogy pihenni megy; de van-e an-

nál boldogtalanabb, a ki pihenni szeretne és nem tud!

Josephin szobája ott volt a legfelső emelet egyik félreeső zugában. Ugy hívták: szoba; de csak egy asztal, egy nyoszolya, meg egy nagy bórda volt benne — és ezzel tele volt. A nagy épület föléből, plafondjából s falai-ból jutott fölé és köréje egy pár négyzet meternyi darabocsk, nyilván, hogy az asztalt és ágyat ne verje meg az eső; ha aztán e két canonicus symbolum véde alatt egy élő lény is meghuzhatta magát ebben a zugban, annak hálálval kellett tartoznia az építő mester iránt, hogy azt a födőt, mennyezetet, meg azt a két falat kiépítette a szomszéd ház ingyenes faláig. Ha ki nem építi, talán egy szerencsétlen lény-nyel több volna, a kinek nem lenne hol le-hajtania fejt.

Mikor Josephin, a felső emelet lépcsőjéről befordult a szobájához vezető folyósóra, egy alakot pillantott meg az egyik utjába eső ajtó árnyában.

— Ki az?

— En vagyok, kisasszony! — szólott egy remegő hang.

— Ön az, Ferdinand! Hát mit keres ma-ga itt?

— Jó éjszakát akartam önnök kívánni Josephin kisasszony! — És a szegény „mam-lasz” olyan boldogan emelte ajkaihoz az oda-nyújtott kezét.

— Hm! Így van ez jól, — gondolta ma-gában Josephin, midőn becukta maga után a zugolj ajtaját. Ez az én sorsom. Mit is akarok én, erőtlen, kivergődni a görgetegből! Marad-jon mindenki a maga sorsosai között! Lám, a természetben nincs ugrás: a sas soha sem költ a bagoly fészkebe. De hát van-e a sasnak érző szíve, van-e a sasnak lelke, mely oda-tapodjon egy élő lényhez, hogy csak úgy lehes-

nosság fennáll jelenleg s ez nem hátránya magyar tisztviselőre. Ne zárjuk el a sok hivatalt kereső magyar embert a viszonyosság megszűntetésével az osztrák szolgálatról és nyugdíj előnyéről.

Szilágyi Dezső úgy tudja, hogy csak osztrák állampolgár lehet Ausztriában államtisztviselő; hiszen ha maga a miniszter sem helyez nagy gyakorlati értelmet a §-nak; ne hozzuk azt be onkélkül.

A bizottság nem fogadja el a §. 5 ik pontját. A formulázás későbbre halasztatik. A megyei szolgálatra nézve Hegedűs indítványa fogadtatott el.

Ezzel az ülés esti 9 órákor véget ért. Holnap esti 6 órákor ismét ülés lesz.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése jan. 15-én.

Az ülés elején, tekintettel a jelenlévő képviselők csekély számára, felolvastatott a névsor. A 450 képviselő közül jelen van 111, a távollévőők száma tehát 339.

Ezután folytatott a földművelés-, ipar- és kereskedelemügyi miniszterium költségvetésének tárgyalása.

Becker János ellenzéki beszéde és Wahrenmann Mór előadó felvilágosító szavai után felszólt.

Zay Adolf, ki többek közt megvilágítani igyekszik a brassói ipar, főleg a posztóipar elhanyagolásának okait, különösen kiterjeszkedve a Romániával való áruforgalom visszasszágaira. Románia, mint önálló, ifjú állam, hazafias iparpolitikát folytat, a vámtestviselő a hazánkból jövő cikkek körül zaklatva járnak el s pl. számos cikket, melyek durva árú, finom árú gyanánt válnak el. A kormánytól e tekintetben oly intézkedést vár szólni, hogy megfelelő mintagyűjteményt bocsásson a vámtestviselő rendelkezésére. Azonkívül a magyar kereskedők Romániában adóknak és egyéb zaklatásoknak vannak alávetve.

A magyar kormányhoz e tárgyban intézett feltejtetés hiábavaló volt. Szólt tehát időszzerűen tartja, hogy a kormány figyelmét már most felhívja a Romániával megújított kereskedelmi és vám-szerződésre, melynek a Romániával való áruforgalom jelenlegi legfőbb akadály a vámtestviselő arányosabb tételének szükségét hangsúlyozza.

Szólt még az állategészségügyre hívja fel a kormány figyelmét s kéri, hassza oda, hogy létrejőjön egy oly állapot, midőn Romániában is érvényesülhessenek azon elvek, melyek az állategészségügy tekintetében más államok részéről figyelembe vétetnek s így Romániával szemben megszűnjön a kivételes helyzet.

Széchenyi Pál gróf kereskedelmi miniszter nem fogadja el előtte szólnak megjegyzéseit helyesekül a Romániával szemben alkalmazott határszéli vámtelevés vonatkozólag. Az tény, hogy az áruvalatás a vámhivataloknál behoztak azon célból, hogy a Magyarországból Romániába menő iparcikkek azon árumintázat szeriat vámolettassanak meg. Ha visszatelevés történnek azért a román kormány a felelős. Zay javaslatát, mint lehetetlent utasítja vissza, mert mihelyt oly állam iránt, a hol a marhavész csaknem folyton uralg, elnézőbb leszünk, azonnal elvesztenék azon előnyt, melyet nekünk az állategészségügyi konvenczió nyújt. (Élénk helyeslés) s inkább kiteszi magát annak, hogy a kereskedelmi forgalomban forduljanak elő némi zaklatások, mint ez a határszéli forgalomban mindkét részről meg szokott történni. Az állategészségügyi kérdés a legközelebb tárgyalás alá kerülő vám- és kereskedelmi szerződés megújításánál mindenesetre nagy szerepet fog játszani, szólni azt hiszi, hogy a magyar kormány álláspontja csakis az lehet, hogy állategészségügyi szempontból okvetetlenül megkívántassék az, hogy Romániában mindazon intézkedések, melyek nálunk megvannak, ép oly erőlyesen és pontosan legyenek életbeléptetve s végrehajtva.

A román vámkezelő a román kormány közege s vele a kormány rendelkezik. A marhavész megakadályozása a román kormány által tett intézkedéseket szólni elégségeseknek nem tartja.

Törs Kálmán a házban fölmerült indit-

sen eltérni róla, ha a fele odaszakad!... Szegény Ferdinánd! Be szivesen odaadnám nekem ezt a megmaradt felet... Szegény fiu! Miért csalnák meg! Aztán azt a felet is olyan nehéz letérni onnan, a hol olyan jól esik pihennie!... A föld kereségén ő az egyedüli lény, a kihez igaz vonzalommal ragaszkodom. Ha ő sincs, senkim sincs!

Aztán az eszmétársulásnál fogva eszébe jutottak azok a boldog gyermekkori napok; az édes szerető anyja, a kinek keblén mindig elfelett, a mi fájta. Eszébe jutott az a fényes egyenruhás ember, a kinek ő azt mondhatta: apám!...

— Adolf! gondold erre a szegény gyermekre, a kinek semmije sincs a világon, még neve sincs! Ezt édes anyja mondta.

— Ne aggódjál édesem, el kell az időnek jönnie, midőn minket is visszahelyeznek az emberi jogok legszentebbikébe: a családalkotás jogába.

Oh, épen így hallotta ő ezt ezeltől egy órával egy másik fényes egyenruhás embertől; csakhogy ez neki mondta, amaz pedig édes anyjának.

Mi különbség van a kettő között? Semmi! Mindkettő jóhiszemű ábrándozó s legfőbb az a különbség köztük, hogy az egyik már csak volt, míg a másik még most is álmódja azt a narkotikus álmot, a mely elhítteti vele, hogy a katonatisztnek is szabad szívvel birnia — és ha bir: elég arra, hogy boldog legyen.

... Aztán látja a könyveket, amik lepörögnek az édesanya arcán s időeltölti mély barázdákat vágnak a rózsás arczörbön; hallja a sohajtásokat, amiket nem ért és hallja, amint édes anyja azt mondja apjának: „Ne hívj séltálni, pirulok, ha becsületes asszonyok közé megyek: nekem ott nincs helyem, nekem elég

ványokat vizsgálja. Egyetért Apponyigróffalabban, hogy egyes osztályérdekekédelmet nem szabad. A hitelközvetkezetekre, talajjavításra nézve előadott érveket elég meggyőzőknek tartja s szeretné, ha a kormány nagyobb előzékenységgel fogadta volna azon javaslatokat. Általában az állam és társadalom együtt működését szeretné szólni látni. A continentalis zárendszert szólni perhorrescálja, nemcsak azért, mert kivilhetetlen, hanem mert a nagy többségnek ellenére volna. Szólt egyetért Keglevich gróffal abban, hogy gazdaságunkat át kell alakítanunk; hogy a gabonatermelést össze kell kötnünk a marha-állomány szaporításával, s hogy a gazdasági ipart kell kifejlesztésünk. Minél előbb tudjuk az átalakítást végrehajtani, annál hamarabb meg fogunk állni a külföldi versenyével szemben.

Fenyvessy Ferencz Károlyi Sándor gróf javaslatait teljes mértékben magáévá teszi. A takarékpénztári intézményét az életbiztosítás terén is alkalmaztatni szeretné. — Mikor egy közszeg 100—200 házat biztosít, ugyanakkor legfeljebb 1—2 földműves lakója biztosítja egy szerszám az életét is. Pedig az emberi életnek productiv becsé tagadhatatlan. Ugyanaz a bank, mely földhitelt nyújt, köthetne tökéletesítést halál esetére. Beszéde további folyamában szólni megjegyzi, hogy végre szakítanunk kell az örökös társadalomra való utalással és a kérdéseknek folytonosan csak a tanulmányozás stádiumában hagyásával.

Tisza Kálmán kormányelnök pedig rövid pár megjegyzést tett a felhozottakra s személyes kérdésben helyreigazított az Apponyi által az ő nagyváradi beszédére vonatkozólag mondottakat. A kormányelnök megjegyzései közül az első Törs Kálmánra vonatkozott, ki bizodalmatlanságot fejezte ki abban, hogy Tisza Kálmán helyesen vonná meg azon határvonalakat, melyek közt az ország érdekei a vám- és kereskedelmi szövetségben megoltalmazandók; a miniszterelnök arra utalt, hogy a bizalom mindenkinek egyéni elhatározásától függ, s minthogy Törs sem mondta meg, mely határvonalak közt lennének ez érdekek érvényesítendők, — mindig azon kényelmes helyzetben lesz, hogy arra utalhat, hogy ez érdekek védelme — az ő nézete szerint — nem elegendő.

Gr. Apponyinak, ki azt állítja, hogy Visi felszólalásában a földbirtokos osztály tevékenysége való utalása gyűlöletes utógondolatall történt, a miniszterelnök utalt arra, hogy ő Visi felszólalásából semminő ily utógondolatot nem olvasott ki; de míg a kormányparttól való felszólalásokba ily utógondolatokat beleamagaráznak, addig gróf Apponyinak szabad — nem is valamely osztályról — hanem az egész nemzetről oly kicsinyléssel nyilatkozni, mint tette, midőn azt erőfeszítésre majdnem képtelennek nyilvánította. A vámtérület kérdésében végre arra utalt a miniszterelnök, hogy egy nagyon rövid időre megkötött vámszövetség egyáltalán nem lenne alkalmas semmiu oly actióra, melytől az ipar érdekében sikert lehetne várni. — Személyes helyreigazításképp pártja nagy tetszése mellett arra mutatott rá a kormányelnök, hogy nagyváradi beszédében nem csak nem játszott ki egymás ellen az osztályokat, hanem ellenkezőleg, nagyrészt iparosokból álló hallgatósága előtt azt fejtette, hogy a közös vámtérület nem csupán — mint sokszor állították — a földműves osztálynak van érdekében, hanem az iparosnak is; mert ezek érdeke válthatlanul összefügg. Ezt pedig csak nem lehet az osztályok egymás ellen kijátszásának nevezni.

A bankkérdés.

A Gazdakör igazgatóságának jan. 14-ki ülésén dr. Gaál Jenő, a bankkérdésben kiküldött bizottság előadója, bemutatja az e bizottság által megállapított azon előleges pontozatokat, melyek a legközelebbi szerdán volnának a már hozott határozat értelmében megvitandók. E pontozatok következők szólnak:

Tekintve, hogy a változhatatlan okok által előidézett mezőgazdasági válgából csak akkor van menekülő, ha a mezőgazdák szigorú számításal a belterjesebb gazdálkodásra térnek át, melynek első feltételét a lehetőleg olcsó tőke használhatása képezi, ez okból kívá-

az, a mi a te szívedben számorjuk!... És ezt még kevésbé érte. — Most már érte. — Előtte is ugyanaz a sors áll... Csak az? Hát azt a másik, az a többi jelenetet elfelett volna!?

... Atyja ott küzdött a Boszna partján. ... Orgyilkos golyók elől nehéz védekezni! Talán őt is egy olyan találta... Talán kijötték a sziklák mögül azok a vad, marcsona orgyilkosok, kik a szabadság szent eszméjét profanizálják s kik nem elégszenek meg a lélekkel, hanem a testből is megkivánják a maguk részét — és levágták orrát, füleit, ajkait, melyekkel olyan hosszsan, olyan fájó-édesen csókolt meg őt, amikor elbúcsúzott s melyekkel talán épen az ő nevét mondta ki utoljára...

És látta azt a nagy lapot, melyet anyja olvasott, amikor csak föliskoltott s élettelenül roskadt a földre: abban a lapban volt megírva, hogy nincs többé, aki neki édes apja lehessen, mert aki lehetett volna, az ott maradt a Cserna-Góra tövénél... És látta a nyomort, mely ezután következett s mely anyját betegségebe s aztán a kórházba üzte... „Szegény leányom!... Szegény kis Josephinem!” Ez volt anyjának utolsó szava, midőn lelket kilehelte a kórház egyik vaságyára... „De profundis!” Még most is hallja ezt a szomorú éneket s azt az egyszerű fekete koporsót még most is látja, melyben anyját eltemették — a szegények temetőjén...

... Aztán — amikor jöttek a hivatalos urak, hogy fölvegyék az édes anyja halálát: hogy nevetett az a személyes ur, mikor az anyja neve után oda mondta az apja nevét is, hogy kinek az özvegye.

— Van-e esketési bizonyítvány?

Honnan volna!... Ezért kell neki is az anyja nevét viselnie... Oh! azok az ő gyermekei is majd csak az ő nevét viselnek...

natos, hogy az állam árul kiváltságolt jegybank, a mennyiben erre különben érdemesek, a gazdának is nagyobb nehézségek nélkül olcsó hitelt nyisson; a mit annál inkább tehet, mivel a hitelképes gazdák a versenyviszonyok nyomása alatt az üzletberek számítási módját és szokásait lehetőleg elsajátítani így is kénytelenek. És miután a kormány az osztrámagyar bankkal a privilégium meghosszabbítása iránti tárgyalásokat nem sokára meg fogja kezdeni, a gazdakör véleménye szerint ama tárgyalások folyamán a bank részéről a következő pontok elfogadása lenne szükséges:

1. A mezőgazdák, ha egyébként hitelképesek, miután az újabb gazdasági viszonyok közt csak üzletszerű eljárás mellett tarthatják fenn magukat, személyes hitel dolgában ne részesüljenek kedvezőtlenebb elbánásban, mint a megfelelő hitelképeségű más üzletberek.

2. A gazdák a törvényszékek által vezetett cégeljárstromba való bejegyzések szükségé nem fogorván fenn, a bank által se kívánassák, hogy a nála leszámoltak végett benyújtott váltók aláírónak egyike mindenesetre bejegyzett cégű egyén legyen, hanem világosan mondassék ki, hogy különben hitelképes gazdák váltói e feltétel nélkül is váltóbírálat alá veendők.

3. A gazdák viszonyainak alapos ismerete és méltatása nem tévén azok részéről feltételezhető, a kik gazdasággal maguk is nem foglalkoznak, szükséges, hogy a bank fő- és főköntézeinél fennálló váltóbírálat-bizottságok kebelében nehány taggal a mezőgazdaság is képviselve legyen.

4. Miután a mezőgazdaság körében a személyes hitel útján beszerzett összegek nem reprodukálhatók oly rövid idő alatt, mint a kereskedelem és ipar legtöbb ágában, nagyon kívánatos, hogy a gazdák üzleti váltóinak maximális s lejáratí ideje 6 hónap állapítsassék meg.

5. A gazdákban nyújtandó személyes hitel mérvének megállapításánál elvűl kellene elismerni, hogy különben egyenlő viszonyok közt a gazdaságban alkalmazott forgó tőke veendő tekintethe, hogy a gazdának egyes, a gazdasággal összefüggő, de bizonyos mértékben mégis önállóan tekinthető vállalatjai, a minők pl. a gazdasági szesz-, cukor-, téglagyártás, nagyobb terjedelmű marha és sertéshizlalás különös figyelemben részesítendők.

E feltételeknek az osztr.-magy. bank által leendő elfogadása és jó akaratú alkalmazása esetén a közép- és nagybirtokosok személyes hitel igényeinek az adott viszonyok közt eleget lehetne tenni, a kisbirtokosok hasonnemű igényeinek kielégítése egy külön szervezettet tételez föl. Ennek betetőzését egy oly központi pénzintézet képezné, melynek segélyével amaz egész szervezet a jegybank által a megfelelő hitelben részesülhetne.

Az alapszabályokon eszközözlendő változtatásokra vonatkozó javaslat megtételével Bujanovics Sándor elnöke alatt a számvizsgáló bizottság tagjai bizáltak meg.

Haynald bíbornok-érsek körlevele.

A „Kalocsai Néplap” jan. 15-iki száma a lap élén közli a főpásztor körlevelét, melyet a kalocsai bíbornok-érsek az újév s a nagyböjti időszak alkalmából pásághoz intézett. Előrebocsátván sajnálkozását a múlt évben elköltözték felett s a háladást azok nevében, kiknek az újévet megérni adatott; megemlékszik az egyház általános állapotáról, a küzdelemről, melyek a szentszékre ez évben is várnak, s melyek a catholicismus egyetemes hatását bénítják, vagy nehezítik; kiemeli, hogy idehaza sem hiányzanak az okok a jogos aggodalomra, bár az isteni kegyelem, az apostoli legjobbj fejedelmek atyáskodó gondjai alatt Mária országban megtartotta a cath. népet, hogy a hitben erős és hű, kitűnő a keresztény életben és engedelmes egyháza iránt. Ezután így folytatja:

Tudja és érzi e nép, hogy azon kötelességszerű törekvései és fáradozásai közepette is, melyekkel a saját és övéi ideiglenes javát és kényelmét becsületes és serényen előmozdítani siet, mit tartson élete főcéljánál és hová fordítsa legfőbb gondoskodását. Tudja, hogy

Az ő nevét? hiszen neki nincs is neve!... Nem, nem! inkább meggy, a meddig mehet! És ismét eszébe jut, a mit az este hallott. „Látja azoknak a szegény nőknek, kik az őn által is választott uton haladnak, bukás, gyalázat a sorsa. Egyiket törbe ejti a szerelem, másikat a nyomor, harmadikat... oh nagyon kevés azoknak a száma, a kik inkább megtörnek, de meg nem hajolnak!... Inkább megártanak!... Mi is köti őt ehhez a nyomorteljes élethez? Egy érzelem, mely csak emészt, de cselel, hoz nem vezetheti, mert nincs célja!... Oh, beh boldog lehetsz, te édesanyám; ott, a hol te vagy, nem zavarja meg álmaidat a zaigó szív verése s nem űz egy csejtalan irányba, jogait követelve... Hát olyan messze vagy te, hogy én nem tudok oda menni!... Vagy nincs ott több hely azoknak, a kiknek nincs mit keresniük itt? Oh, hát ha volna, hátha csinálhatók helyet nekem is köztetek; — ott talán volna nevem is... talán visszanyerném az az elvesztett édent mely számomra csak a te kebleden volt, édes jó anyám!... — — — — —

Mikor egy súlyos test beleesik a vízbe: a megriazított hullámok úgy szaladnak közben tova, távolabb és távolabb attól a ponttól, a hol az a valami beleesett; a közök egyre fogyanak, egyre bővülnek, aztán ismét sima lesz a vízfűtör.

Mikor a napisajtó megemlékezett arról a mindennapi eseményről, hogy Josephin, a szép kasziói beleugrott a folyóba: — beszéltek róla az emberek; ma többször, holnap kevesebbsz, holnapután pedig elfelejték.

Hát az az ifjú tiszt! Hát az a szegény „mamlasz”!

emberi rendeltetésének teljesítéséhez, avagy boldogságának teljes mértékben való eléréséhez nem elég — tudományal hivatkozni, bizonyos külső műveltséggel fényeskedni és gazdaságban bővelkedni, hanem hogy főleg szükséges: szívét föl az ég felé emelni, s nemcsak azt, a mi a földön van, keresni, de különös gondot fordítani örök üdvére s mennyei javaira; tehát mindazt megtenni, a mi őt végső céljának minél biztosabb s minél boldogabb elérésére vezet.

Van hite a népnek s azt vallja áhitattal. De hogyan lehetne hite hithidelek nélkül? Hogyan hihetne, ha nem bírna a ti személyeitekben hiv lelkipásztorokkal, a kiknek „beszéde és tanítása sem az emberi bölcsesség hitető igéiben, hanem a léleknek és erőnek megmutatásában áll”; a kiknek „hite nem az emberek bölcsességében, hanem az isten erejében van”; a kik Krisztus választott népének hirdetik az Isten bámulandó műveit, hirdetik a megtestesült íge örök tanításait, hirdetik Krisztust, még pedig a megfeszítettet!

S míg ekként Istenben dicsőkedve szemlélem, hogy jó papom mily buzgón és sikeresen gonozza és mozdítja elő a jó nép hitéletét, az egyház gyarapodását s a páságnak tisztességét; és midőn örövendő látom, hogy a magyar egyház többi részeiben is hasonlóképen működik a derék egyháziaknak buzgóssága; akkor másrészt ezen pepság összes igaz barátaival fájdalmasan tapasztalom, hogy egyeseknek talán hibái miatt — pedig hol az a tetsület akár polgári, akár egyházi legyen az, melyben emberi hiányosságok ne mutatkoznának — a könnyen itélő s a dologhoz sokszor nagyon is tájékozatlanul szólni újságvilág egy része azon váddal is illette a hazai páságot, hogy gyűlölettel kelt, ápol terjeszt a vallásfelekezetek és aemzetiségek iránt, s hogy politikai zavargásokkal, mozgalmakkal támaszt, vagy ilyenekben részet vesz meggondolatlanul s hozzá nem illő módon.

Az antisemitizmust, — mert erről van szó, — a mint sok helyen garázdálkodik s a zsidó nép ellen támasztott és sokszor az erőszakoskodás vitt ellenségeskedésekben nyilatkozik — minden igaz és lelkes papja a magyar hazának méltán kárhoztatja, jól tudván, hogy mindannyian azon vallásnak szolgálatában állunk, mely a szeretet jelvényét hordja zászlaján; s hogy mi még akkor és ott is, a mikor és a hol bizonyos ártalmas kinövéseket lenyészni, eltávolítani és büntetni kell, nem arra vagyunk hivatva, hogy a büntető Isten ostarát kezeljük, hanem inkább, hogy a javító isteni kegyelem és könyörületesség szellemét képviseljük.

Igen, minden józan papja a hazának lelkében meg van győződve, hogy a zsidó nemzet egyesei ellen ily módon intézett erőszakos támadásokat szorgosan és szentül kerülni kell; sőt meg van győződve, hogy ugyanezt kell tartania azon, a különféle üldözések durvábbalakjában megjelenni nem látszó antisemitikus törekvéseiről is, mint a melyről szintén csak annyit tudhatunk előre, hogy honnét indul meg s milyen a kezdete; de hogy hol fog megállapodni és mi fog még járni a népszennüléssekben s akkor is a lékezetetlen emberi indulatok szító tüze társul melléje — azt előre megővendőlni bizonyára senki sem képes.

Egyébként nem engem illet az imitt bizonyítékképpen fölhozottakat bővebben fejtegetni s nektek, tisztelendő testvérek és kedves fiam! e tekintetben bármit is tanácsolni vagy nem ajánlani: midőn az egész főmegye pásághában alig volt eset, hogy valaki ellen ily vádakak emeltek volna; s ha akadt is egy-kettő, a kik ellen ilyesmit fölhoztak, — midőn a dologba tüzetesen betekinttünk s az illetők őszinte és becsületes nyilatkozatait meghallgattuk — a vád magától elesett, vagy ha bővebb vizsgálatot kelle elrendelnünk, olyannak bizonyult a cselekedet, mint a mely tisztán csak azon zsidók ellen volt intézve, a kik a catholikus vallás s ennek szent ténykedései ellen sértően szoltak és tettek — s így nem volt arra alkalmas, hogy a bevádoltakra az antisemitizmus bolyegét süsse, még kevésbbé, hogy az egész főmegye pásághának jó birnévét, melylyel eddig méltán birt, megkisébbítse.

És nem kétem, hogy, eltekintvén azon kevesektől, a kik keményebb megrovás alá eshetvén, azon kivételek közé tartoznak, melyek az emberiség minden osztályában s az emberi tévedhetés minden ágában előfordulni szoktak — ugyanezt méltán tarthatjuk az egész magyar páságról, mint a mely jellemének becsületessége, igazi mivelttsége s vallásának keresztény szelleme által mindenha jeleskedett. Ugyannyira, hogy méltán sorozhatom a kevésbbé alapos ítéletek közé azon jogosulatlan beszámítást, mely az imént említett testület pápi jellemének fényt ily módon elhomályosítani akarja.

És hasonlóan kénytelennek érzem magamat szólni főmegyei páságomról azon rosszszalendő pártmozgalmakra nézve, melyekről a hirlapvilág egy részében a magyar kath. clerus vádoltatott; előbb ugyan megjegyezve, hogy én azon politikai szabadságot, melyet a magyar alkotmány s a hazai törvények e hon minden polgárának, tehát a kath. egyház szolgáinak is épügy, mint egyéb vallásfelekezetek papjainak biztosítanak, még azon egy-két kivételes esetben is tisztelni tudtam, midőn az azzal való mérsékelt s a pápi állással épenséggel nem megferhetetlen élés eltérő volt azon politikai magatartástól, melyet az egész ország személtárára s egész életemen keresztül szigorú következettséggel emagmam tanusítottam s a hozzáam tartozók által tanusittani óhajtottam.

És ha találkoztak egyesek, a kik ezen alkotmányos jog élvezésében a paphoz illő mérsékletet nem mindig tartották szemük előtt és ellene talán szóval is, tettel is vétkeztek; ezen egy-két esetet is csak azon kivételek közé számíthatom, melyek minden testületben, minden országban s minden nyilvános szereplésben mutatkoznak szaktak; de a melyek azért egy testület működésének jellemét lerontani, megbélyegezni és kárhozatosnak feltüntetni nem képesek.

Hosszu lenne egyes tények és példák fölemítése és bírálgetása által még többet mondani e tárgyhoz; úgy hiszem, az imitt Isten

előtti és tielőltettek becsületes s legjobb lelkiismerettel föl soroltak elélegségek arra, hogy közületek mindazok, a kiket a nyilvános lapok boszantásán netán megháborítottak, ismét megnyugodjanak és meggyőződve lévén arról, hogy ezen üres vádak is onként elenyészni fognak, pápi köteleimtek nyugodt teljesítését zavartalanul folytassátok.

Midőn arról dicsérték benneteket, hogy erőtek s tehetségetekhez képest teljes áhitattal s minden buzgósággal szolgáltok Istennek és az ő egyházának; hogy fentartani és istápolni igyekeztek a népben ősei hitét, keresztény erejéneit, a rendíthetetlen ragaszkodást és bűsüget szerettett királyunk, dicső védurunk iránt; hogy igyekeztek hiveikben megőrizni a szeretetet hazája s e hazának minden, bármily vallású nemzetiségű lakói, népei iránt; — mindig arról dicsérték benneteket, hogy, midőn minden-mindenki mindene lenni törekvesztek, mindazon jót, mit a komoly munkával egyesített becsületes buzgalom szülhet, kedvelt népünknek megszerezni siettek.

De a mi bennünk s a mieinkben jó van, az Istentől van; s a mely tökéletlenségek és erkölcsi gyarlóságok mi bennünk mutatkoznak, azokat magunk szereztük; s é azért szükséges, hogy az isteni malasztoknak alázatteljesen lekönyörgött segítségével azoktól magunkat megtisztítani igyekezzünk és pedig annál gondosabban és gyorsabban, minél nagyobb s fenségesebb ama tökély, melynek magunkban úgy, mint másokban való elérésére keresztény, de főleg papj hivatásunk folytán kötelezve vagyunk: hogy — a mennyire emberileg lehetséges — méltó kiszolgáltatói legyünk az isteni kegyadományoknak s az üdvösség útján biztos vezetői a hívó népnek — „példája lévén a nyájnak szívükből, hogy a mikor megjelenend a pásztorok fejedelme, elnyerjük a dicsőség her-vadhatatlan koszoruját.”

Tisztelgés a képviselőház elnökénél.

Budapest, jan. 14.

A tárgyalás küszöbén levő nyugdíjtörvényjavaslat alkalmat szolgáltatván a magyar táviradi alkalmazottaknak s különösen a budapesti központi táviradi tisztikarának munkálkodásuk fölötté nehéz, huzamos és sorvasztó voltát — s ebből folyólag szolgálathétségüknek kedvezőtlenebb voltát az ország törvényhozó testülete előtt feltárni s alaposan bebizonyítani azt, hogy a táviradszolgálat már speciális természeténél fogva sem hasonlítható össze az államszolgálat más ágáinál dívó hivataloskodással; ennélfogva méltányos, hogy az a nyugdíjtörvény megalkotásánál is különös figyelemben részesüljön.

E meggyőződésről áthátva, a budapesti központi táviradi tisztikar, úgy saját nevében, mint a magyar táviradintézet összes nyugdíjjal alkalmazottjainak képviseletében kérvényt intézett a képviselőházhhoz, melyben a törvjavaslat által 40 évre tervezett államszolgálati kötelezettségnek 30 évben leendő megállapítását kérte.

E kérvénnyel egy székbebbkőri bizottság, Darányi Ignác kaulazólása mellett, (ki a kérvényt a képviselőházhhoz személyesen be is nyújtotta) ma tisztelgett a ház elnökénél. A küldöttség szóznoka Székely István táviradintézt, rövid, de jól átgondolt és rokonzenet keltő beszédében hangsúlyozva a táviradszolgálati viszonyok rendkívülségét, csak jóakaratu pártolását kérte. Az országház tisztos elnöke jóaság válaszában kiemelte, hogy a táviradialkalmazottak szolgálati viszonyainak s nevezetesen az éjjeli szolgálatnak súlyos volta nem ismeretlen előtte s a kérelmet méltányosnak tartja. Befolyásával oda fog hatni, hogy e kivételes szolgálati ág a lehetőség méltó tekintetbe véttessék.

Ezután a küldöttség tisztelgett a miniszterelnökkel, gróf Szapáry pénzügy- s báró Kemény közlekedésügyi miniszterekkel, Baross államtitkárral, végül Koller táviradi-főigazgató-nál, átnyújtván egyszersmind a kérvény egy egy másolatú példányát. *)

NAPI HIREK.

Kolozsvár, január 16.

* A városi bizottsági szakosztályok holnap délután gyűlést tartanak, melyben közgyűlés elé viendő tárgyakat készítenek elő. A köly havi közgyűlés 23-án, pénteken tartatik meg.

* Iparhatósági megbizottaink még mindig nincsenek megválasztva. Az iparkamara közelebből egy átiratban felhívta a tanácsot, hogy a megbizottok neveit közölje, de a szerint e megkeresést nem lehet teljesíteni. Nem tudjuk, mi az akadály, de ha már az ipar-testület megalkatásával is elmaradtunk, nem kellene ezzel is más városok után járnunk.

* Felhívás Kolozsvár földműves gazdáihoz. Tisztelt gazdátársak! A legközelebbi gazdasági előadás f. hó 18-án (vasárnap), délután fél 4 órákor lesz a torna-vivodában. Beszélni fog kolozs-monostori gazdasági tanintézet tanára: dr. Szentkirályi Ákos ur az állattenyésztésről. Ezen közérdeklő előadásra tisztelt gazdátársainkat figyelemtetjük és reméljük, hogy minél számosabban fognak megjelenni. Kolozsvár, 1885. január 15-én. A rendező bizottság.

* A kolozsvári „Angol társalgókör” évforduló ünnepélye s közgyűlése nagy érdeklődés mellett folyt le a múlt este, a Hungária szállodában. Grubczy alezredes is jelen volt, mint vendég. A népes gyűlést Kovács János elnök nyitotta meg, üdvözlöve a tagokat, s visszajáratást vetve a kör eddigi működésére s jelen állapotára. A körnek 29 rendes tagja van. Járátja a „Contemporary Review” és „Nineteenth Century” folyóiratokat. E mellett egy csinos kis könyvtára is van. Az alapszabályok értelmében a tisztújítás megejtetvén,

*) A számos okmánynyal támogatott kérvény szövegét holnap közöljük.

elnökök választottak Kovács János, titkárnak Boros György, pénztárnoknak Székely Miklós; bizottsági tagok lettek: dr. Brassai Sámuel, dr. Finály Henrik, dr. Felméri Lajos és dr. Concha Győző. Ezután következtek a külön-külön felkötött versek. Végül Kovács János pöze Edgárnak „The Raven” (A holló) című zengzetes költeményét szavalta el igazi angolos ki-ejtéssel s hangszuloyással. A kör czélja: az angol nyelv s angol szellem terjesztése. Vajha minél nagyobb mértékben sikerülne!

*** A Deesen emelendő honvéde-m-lék** javára jan. 17-én fillérestély lesz az ottani megyeház nagytérképén, mely alkalommal humorisztikus felolvasás, szavallat és a dalárdák működése fogja betölteni az estét. A dalárdák különösen felhívjuk a közönség figyelmét; e jóra való egyet a multkori estélyen is kitüntö-tapokban részesült és 3-szor újratájt meg éneket.

*** A csáki gorbói ifjuság** febr. 7-én az ottani felekezeti iskola nagytérképén zárt-körű táncvirgalmat rendez. Belépti-dij: szemé-lyenként 1 frt, családijeg 2 frt. Jégnek előre válthatók: Ember Elek gyógyzerésznél Csáki-Gorbón. Felülvezetések köszönettel fogadtatnak. A tisztá jövedelem a cs.-gorbói olvasókör könyv-tára javára fordittatik.

*** Postügy.** Az erzsébetvárosi posta-hivatal f. évi január hó 16-ával másodosztályú kincstári postahivattal alakítottán át, ugyan-azon naptól kezdve a város területén a levél-és kocsi postai küldemények az illetők lakásán kir. postahivatali szolgák által kézbesítetnek. Közönséges- és ajánlott levelek, levelezőlapon, nyomtatványok, áruminták, heti- és havi folyó-iratok, hírlapok, valamint a postautalványok kézbesítése díjtalanul történik. Kocsi postai kül-deményekért, ha csupán értesítvény állítatik ki, 2 kr értesítési díj, ellenben a címzettnek lakásán kézbesítendő pénzes-levelek és 1½ kgr. súlyú szállítmányokért 3 kr kézbesítési díj fi-zetendő. Egy szállítólévélér érkezett több kül-deményért, az értesítési illeték csak egyszerüen számítható. Ha valaki a számára érkező ösz-szes levél- és kocsi postai küldeményeket, vala-mint hírlapokat, a postahivataltól kívánja visz-szatartani, illetőleg személyesen vagy megbi-zottjára által átvétetni, számára külön fiók lesz fennfartva, melyért havonként ölezesen 50 kr fizetendő, 2 kr értesítési díjon kívül. — Nagyszében, 1885. január hó 14-én. A m. kir. postaigazgató: Bene.

*** A deési korszolya egylet** folyó hó 12-én tartotta az idei bálját, melylyel az elite-bálok sorát megnyitotta. Ez alkalommal az „Angol” szálló színházi termében igen disztigált közönség gyűlt egybe s nemcsak a helybeliek, de a vidékiek is szép számmal vol-tak jelen. A négyeseket 35—40 pár tánczolta. A korszolya-egylet javára a bál, mint halljuk, a tombolával együtt 45 frtot jövedelmezett.

*** A régi jónévű Holländer-bál** az idén is meg fog tartatni a serdülő ifjuság és gyermek-világ nagy örömére. A bál eddigi meg-állapodás szerint jövő hó 15-én lesz a vigadó termében. Előre is felhívjuk rá a szülők figye-lmét.

*** A sz.-udvarhelyi jót. nőegylet-nek** e hó 10-én volt első táncestélye. Szép társaság gyűlt össze, habár meglátszott, hogy több család gyászol. A négyest 30—40 pár jár-ta körbe reggeliz, élénk kedélyességgel. Dr. Szabadi-nak, mint pénztárnok, Pálfi Károlyné, Lau-ko Albertné és Bogdy Imréné, mint rendezők tüntek ki, dr. Török Albertné elnök szívélye-sége által is támogatva.

*** Szászvárosi hírek.** A f. hó 13-án tartott fillér-estély műsora a következő volt: Népdal-egyveleg. Előadók zongorán négy kézre Farkas Gizella és tanítványa: Varga Jan-ka kisasszonyok. Sikerült játékuinak élénk taps jutalmazta a közönség részéről. Ezt követőleg Molnár Etelka k. a. szavalta a „Vár és kuny-hó” című költeményt. A kisasszony szavalata Eötvös e szép költeményének gondos tanulmá-nyozásáról győzte meg a hallgatókat. Kiváló piéce e a műsornak Hollaky Georg főhadnagy ur hegedűjátéka volt, ki „Rigoletto”-ból ját-szott, majd a zajos tapsviharnak és „hogy volt!” „ujra!” felkiáltásoknak engedve, saját szerzeményű keringőjének előadásával toldotta meg játékát. — Kora hírnökei a tavasz-nak. E sorok írja f. hó 14-én három lepkét látott kertjében. A lepkék a káposzta-pillan-g (pieris brassicae) fajhoz tartoztak. — Nagy részvét mellett temették el a napokban Richter építésznek, városunk vagyonos polgá-rának 17 éves szép leányát: Bertát. Temeté-sén a katonazenekar működött, s a nagyszá-mú polgári elemen kívül a tisztikar is képi-selve volt. — Bál-kronika. Városunkban eddig a következő bálak lettek megállapítva: Bürger-bál, egyszersmind jótékony célú bál, e hó 24-én. Katolikus-bál f. hó 31-én és a Kun-tanoda bálja a jövő hóban. r. l.

*** Erzsébetváros tanácsa** szabály-rendeletet dolgozott ki, a kutyadó behozatala céljából, melyet jóváhagyás végett fel is terjesztettek a miniszteriumhoz. Tekintve, hogy az utóbbi időben igen sok kősa és czirkált, csak helyeslni lehet e lépést.

*** Poruljár szerelmes kántor.** Er-zsébetvárosról írják lapunknak: V. helybeli kán-tornak fájt a szíve, mert messze volt Dulcinea-já, kinek hosszú körmeit meg a mosogatók sem tudta lekoptatni. Valamit elkörmölt Segesvá-ron lakó gazdjától, s azért dútába került. — Kántorunk a szerelmes hős bátorságával elin-dult a szabadaditására. Szép holdas, hűvös é-jel kedvezett a kalandnak. Létrát támasztott a berekesztett csalogány ablakához, s dobogó szívvvel lesi, hogy mikor nyílik az ablak. De óh kegyetlen sors! Egy hajdu észreveszi Ro-meot, szépen nyagon csípi, s most Juliával egy fedél alatt siratja a szerelmes hős az el-vesztett szabadságot.

*** Verekedés.** Kovács István és Major György napaszmások tegnap összeveszték, mi közben előbbi egy fejbe ütötte az utóbbit, hogy ez kénytelen volt kórházba menni.

*** Székely ember Egyiptomban.** Kézdiszentléleki Pap Dénes — mint a Székely Nemzet írja — ezélt 30 évvel eltávozott községéből, hogy a nagy világban szerencsét

próbáljon. Sokáig nem lehetett róla semmi hírt sem hallani, s rokonai — azt hívnék, hogy meghalt — csekély vagyona felett megosztot-kodtak. Hogy hány keserű könnyet hullathat-tak a halottának hitt testvér felé, arról hall-gat a krónika. Pap Dénes ezalatt bekalandoz-ta a világot, s szerencséséjét csakugyan megta-lálta Alexandriában, hol egy virágzó kereske-dést alapított. A jó rokonok, értesülvén erről, nagyban drukoltak, hogy Pap Dénes egykor megunva az egyiptomi örök kék eget, egy na-pon visszatér bérczes, ködös hazájába, s szá-mon kéri tőlük a házat, s földjeit. Azonban a sors másképp akarta, Pap Dénes elhalt uj ha-zájában, minden vagyonát gazzsónyára hagy-ván. Az alexandriai osztrák-magyar ügynökség a napokban értesítést arról a kézdísztentleki eljárárságot, s most a rokonok már attól fél-nek, hogy egy napon egy kardos török me-nyecske fogja az uzupált vagyonból kiturni.

*** Székelyföldi hírek.** A baróthi olvasó-egylet folyó hó 11-én tartotta ala-kuló gyűlését a tagok számos jelenléte és me-leg érdeklődése mellett. Az igazgatóság a kö-vetkezőleg alakult meg: Elnök lett Biró Al-bert, alelnök: Gáspár Antal, titkár: Zold Sándor, pénztárnok: Ince Gyula, gazda: Langer Herman, könyvtárnok: Köpö Vilmos, ellenőr: Török Ferenc és 6 bizottsági tag. — A kézdí-vás ár helyi kisegítő-pénztár nem-sokára egészen újra fog szerveztetni. — A csik-szeredai korszolyázó-egylet folyó hó 24-én a „Csillag”-vendéglő termében, az egye-sült céljainak előmozdítására, zártkörű táncz-vigalmat rendez. — K. Várárhelyt e hó-ban három multság lesz, u. m.: 17-én a vő-rőskereszt egylet táncsasztye, mely ki-váló fényesnek ígérkezik, 24-én az iparos if-juság bálja, 31-én a nőegylet nagy kel-mezbálja. — A kovásznai jőhírű kaszi-nóbál is meg fog tartatni e hó 29-én, mely szintén szokott fényesnek ígérkezik.

*** Pályázat postamesteri állomásra,** tisztí szerződés mellett, Apahidán (Kolozs megye): biztosíték 100 frt. Évi járandóság 200 frt fizetés, 40 frt irdoi és 800 frt szállítási általán. Kérvények három hét alatt a nagyszébeni kir. postaigazgatósághoz intézendők. Nagyszében, 1885. január 12. M. kir. postaigaz-gató: Bene.

*** A csongrádi választás** szerdán történt meg. Eredménye az, hogy Szivák Im-re, a szabadpárttól jelöltje, Csátar Zsigmond ellenében 215 szavazattöbbséggel Csongrád vá-rok országgyűlési képviselőjévé megválasztott.

*** A cholera Olaszországban,** mint jelentették, ismét dühöng Gaeta vidékén. E miatt katonai kondort állítottak föl, a melyet az ingerült nép ködöbálással arra kényszerített, hogy ismételtelen sortűzet adjon.

SZÍNHÁZ, ZENE.

„Troubadour” tegnap második előadá-sa nagyszámu közönséget vonzott a színházba. Eleonorát ez alkalommal Dévát Janka éne-kele, még pedig figyelemreméltó sikerrel. A fiatal énekesnő kiléptekor zajos tapssal fogad-tatt; a közönség lelkes és megérdemelt tet-tszéniylatkozatai az előadás folyamában sürten ismétlődtek. Kápolnai a rendező által elné-zést kéretett — rekedtsége miatt. Szívesen el-néztük derék tenoristáknak ezt az egyetlen indispositiót, melyről azonban ő is, mi is csak-hamar megfeledkeztünk, mert elég erővel és hévvel énekelte végig nagy szerepét. Láng Etelről (Azucena) és Hegedűsről kell még elismerőleg megemlékeznünk. Kovács Endre még nem énekl elég biztosan Lunát. Aközön-ség hangulata ma valamivel melegebb volt, mint a „Troubadour” első előadásánál. **

NEMZETI SZÍNHÁZ.	
Bérlés	80-ik szám.
Kolozsvár, 1885. jan. 17.	
Strogoff Mihály utazása Moszkvától Irkuczig.	
Látványos színmű 4 felv.	
Személelyek:	
A czár . . . Sárdi.	
Rendőrmin. Krasznai M. Strogoff . . . E. Kovács. Zsolivó . . . Zilahi Gy. Blánt . . . Vendei F. Ogareff . . . Vedress. Nádia . . . Medgyaszai. Márta . . . Krasznainé. Szangaria . . . Daróczi Ilka. Telegrafos . . . Hegedűs. Nagy herczeg Csiki L.	
Kezdet 7 órakor.	

Megyei élet.

Torda-Aranyosmegye közig.-bizottsági gyűlése.

Torda, jan. 15.

Megyénk közig.-bizottsága a fo-lyó évben első gyűlését főispán dr. Kemény György ö nagyméltósága elnöklete alatt, folyó hó 14-én tartotta meg; — a mely gyűléseak rövid ismertetését a következőkben tesszem meg: Főispán a gyűlést megnyitván, mindenekelőtt alispán Veress Dénes olvasa fel a megye mult havi közigazgatási állapotát feltüntető rövid jelen-tését, a melyből főbb adatok gyanánt kiemel-jük a következőket: Alispáni könyvre jött a mult december hóban összesen 490 ügydarab, a melyek — 28 folyamatosan maradt darab ki-mével — ellátást nyertek. Külföldre szóló utlevél 2 egyénnek adatott, a romániai király-ságba. A mult hóban volt a közig. börtönben 26 férfi-fegyenc, a kik közül a hó végeig 23 bocsátatott szabadon.

Tüzeset Vajdaszeg, Bedellő és Kop-pánd községekben fordult elő. Az összes kár 345 frt 20 kára becsültetett, a melyből csak 150 forint érték volt biztosítva. Mielőtt a gyűlés további folyása, az alispáni jelentés után, kezdetét vette volna: megválasztattak a különböző bizottságok tagjai. — Ily bizottságok: A fegyelmi választmány, az erdőrendészeti albizottság, az erdei ki-hágási II-od fokú bíróság, a felszólám-lási küldöttség, gyámügyi fellebbviteli küldöttség, börtönvizsgáló küldöttség és a rabok feltételes szabadon bocsátá-sát felügyelő bizottság.

Árvaszéki elnök Tarsoly Gábornak a mult év II-ik feléről szóló jelentése szerint

megyénkben a második felévben gyámság alá került 294 és felszabadult 328.

S így az év végével gyámság alatt álló egyén volt 8414. A gondnokság alatt állók szá-ma tett 66-ot. Az 1884-ik év végével tett az árjai vagyon: készpénzben 784 frt 55 krt; kö-televényekben 63601 frt 14 krt; értékpapi-rokban, állami kötelevényekben és takarékpénztári könyvecskéiben 3015 frt 26 krt; ka-matozó letétképe a kir. adóhivatalnál elhelyezve 2600 frt.

Fontos statisztikai adat gyanánt megem-litem, hogy az 1884-ik év végével a gyámol-tak és gondnokoltak összes vagyona ház-és földbirtokból 1154495 frt 82 kr. értéket kép-viselt, a melyből a házak értékére esik 184274 frt 17 kr.

A főorvos dr. Szentpéteri Lajos je-lentése a megye közegészségi állapotát „ked-vező”-nek tünteti fel, a mennyiben járvány-kör egyáltalán nem fordult elő, ugyszint az állategészségügy is kielégítő volt. A jelentés szerint a népesedési mozgalom Tordán a mult hóban a következő volt: Született 35 gyer-mek, 18 fiú és 17 leány; meghalt 18, szapo-ródás 12 fiú és 5 leány.

Kir. adófelügyelő helyettes, Eisenlohr Ulrik havi jelentése szerint a mult hóban be-folyt egyenes adóban 74638 frt 32½ krt; had-menetségi díjban 8496 frt 81 kr, s így hát-rálék még egyenes adóban a mult évről 143334 frt 73 kr, hadmentességi díjban pedig 34452 frt 67 kr.

Eleg nagy hátrálék, s ha nem hallottuk most sem a kir. adófelügyelői referenciát a befolyt adó mennyiség feletti örömeinek kifeje-zésül azon kinyilatkoztatását: „reményen fo-lúl jött be adó, s ennél fogva az adózási vi-szonyokkal meg vagyok elégedve”: azon nem lehet csodálkozni, tekintve az elég nagy adó-hátrálékot.

Hasonlít szerintem az adó ügye a kato-nasághoz. Bármiképpen akarjon a közbaka kö-telességeinek eleget tenni; puczólvája bárméd-dig mundaújít, hogy a raporton tündökölve, di-csereit érdemeljen ki: köszönje meg, ha a szórászhátsoragásit kritikus officier kegyelmé-ből eltekint, pap, hogy nem kap áristomost, s kö-szönje meg, ha mundaújít tisztaság tekinté-ben „kielégítő”-nek találják. Az adózó polgár is (egy megye összes adózoit érte-ve itt) bármiképpen igyekezzék kötelességének eleget tenni; koptassa bármennyit adókőny-vecskéjét a keftzett adók nyugtázásával: kö-szönje meg, ha az év végével nem küldetik nyakára 100 meg 100 adóvégrehajtó; s kö-szönje meg, ha adóbefizetési készségét „kielé-gítő”-nek találják.

Ezen hasonlatunk azonban nem akar megróvás lenni kir. adófelügyelőnek (Eisenlohr Ulrich) ellen; nem, mert elismerjük, hogy ő tudna a katonaságnál is oly officier lenni, a ki a közbaka szorgalmát is dicserőleg méltat-ni tudná, — s mint kir. adófelügyelő pedig — saját szakmakörében — tud olyan erélyes és értelmes állami hivatalnok lenni, a ki az ál-lam érdekeit — a mikor kell — ösze tudja egyeztetni az adófizető polgárok — méltányo-ságát önmagáért érdekeivel.

Kir. főmérnök, mint posta-referans, elő-terjeszti Szentkirályi Géza m.-kooiki bir-tokosnak egy M.-kook községében felállítandó postai hivatalt érdeklő kérémet; a mely ké-relem iadokolt lévén, mintán Alsó- és Felső Det-rehem és Kook községek egy vidéki postának elégséges forgalmat biztosítanának; a kérelmet közig. bizottságnak ajánlólag a n.-szébeni pos-taigazgatósághoz áttenni határozta.

Nagy érdekltséget keltett kir. tanfelügye-lő és tanácsos Moldován Gergelynek refe-rádjá, azon előterjesztett statisztikai adatok-nál fogva, a melyekből kitűnt, hogy megyénk kultúrja fokról-fokra emelkedik, s remélhet-jük, hogy megyénk általános mívelődési álla-pota rövid idő múlva oda emelkedik, a hova ezélt egy évtizeddel is meg azt hittük, hogy csak egy félszázad múlva emelkedhetik. Hogy ezen kedvezőnek mutakozó megyei, kulturális viszonyok előidézésében pedig a főmunkás me-gyénk kir. tanfelügyelője volt, azt tagadni nem lehet; s ha nagy reménnyel vagyunk, hogy me-gyénk közoktatásügye előmozdítása tekintet-ben jövőben is mindazt megteszi, a mit tőle az ügy megkövetel, s megteszi nemes ambíció-szülte kötelességből, ez iránt elégséges keze-ség nekünk a mult, a melynek a jövő fo-lytatása kell hogy legyen.

Érdekes statisztikai adat gyanánt meg-emlitem, hogy megyénkben jelenleg közési elemi népiskola a következő községekben van: Alsó Szt.-Mihályfalva, Bágyon, Harasztos, Kö-vend, Sz.-Kocsárd, Torockó községekben. Felső nép-és polgári iskola van Tordán. Állami ele-mi népiskola van: Aljár, Ar. Polján, Ar.-Rá-kos, Csegez, Egerbegy, Felvincz, Gerend, G.-Ke-resztur, Gyéres, Hidas, M. Ludas, M. Bodon, Of-fenbánya, Szt.-László, Sz.-Földvár, T.-Szt.-György, Tur, Várfalva községekben és Torda városban.

Kisdedóvoda van Tordán, a hova járt a mult évben 76 gyermek, 39 fiú és 37 leány. Ezeken kívül róm. kath. iskola van 9, gr. kath. isko-la 87, gr. keleti 41, hely. hitv. 14, ágost. hitv. 1, unitárius 6, gr. kath és gr. keleti 3.

Előterjesztette kir. tanfelügyelő a nagy-méltóságú m. kir. közoktatásügyi miniszternek azon leiratát, a melyben tudomására hozatik megyénk közig. bizottságának, hogy az uj tor-dai állami elemi népiskolában a kormány nem hajlandó meg egy új tanítói állomást rendsze-resíteni, ugyszint nem hajlandó a jelenlegi tanterem zsufoltóságánál fogva meg egy új helyiségek a kibérletés engedélyezni. A megta-gadó válasz a közig. bizottság felterjesztésére abban leli magyarázatát, mivel Torda városa eddig még nem mutatott hajlandóságot a jel-zett nagyfotosságú iskola érdekében áldozato-zni hozni.

Előterjesztette kir. tanfelügyelő a m. b o-doni állami iskola ügyét. Jelzett köz-ségben a ref. egyházi tanács a ref. iskolának — erő hiányában — a felosztatását mondotta volt ki, — s a felekezeti állami felosztatását kimondó határozatában az egyházi képviselet örömet fejezte ki az állami iskola létesítése felé.

Az állami elemi iskola létesült is; azon-ban valamint mindennek van ellensége, ugy ez

iskolának is vannak rozszakarói, a kik a jel-zett állami iskola romlására az által akarnak hatni, hogy egy öreg kántortanító vezetése alatt felekezeti jellegű iskolát állítottak be f. évi január 1-től kezdve; s hogy ennek népes-séget biztosítsák: az állami iskola növendékei közül toborzanak hiveket (tanítványokat), az áll. iskolának létét akarván ez által kérdéses-sé tenni. A közig. bizottság kir. tanfelügyelő in-dítványára — tekintettel arra, hogy az emlit-tett felekezeti iskola a kívánt igényeknek egy-általán nem felel meg — ezen felekezeti isko-lának közigazgatási uton beszűntetését ha-tározatilag kimondotta, — s egyszersmind át-íratot határozott intézni a református püspök 6 méltóságához — az ügy felfejtése érde-kéből.

Kir. ügyész Gyárfás László jelentése során előterjesztett tesz a tor-dai, m.-ludasi, felvinczi és aljár-i fogadalmiságok álla-potáról. Az előterjesztés különösen a tor-dai fogadalmiság állapotát jelziszomornaknak és tart-hatatlanak. A hiányok a következők: a fog-dak szűkök és nedvesek és így az egészségre ártalmasak; nincs magán zárka, s ennek hiá-nyában a magán elzárás fegyelmi büntetés gya-nánt nem alkalmazható, és a mi főhiány: nincs egy munka terem, a hol a rabok ide-jőket hasznos munka kifejtése által értékesít-hessék, hogy ez által alkalom nyujtassék a raboknak a munka megkedvelése által magu-kat hasznos és becsületes emberré képezniök. — A kir. ügyésznek ezen tárgyakat érintő ja-vaslatát a kormányhoz, a közig. bizottság is külön felirattal pártolni határozta.

r. l.

Gyászrovat.

Koronka Antal, aranyos-köri ny. unitá-rius esperes és torockói lelkész, tegnap dél-után Torockón, 79 éves korában, meghalt. Az unitárius egyház egyik legérdemesebb papja szállt vele a sírba. Sok érdemet szerzett, köz-becsülésben élt, s közhasznu tevékenységével általánosan tiszteltté tette nevét az egész or-szágrészben. Halálának híre Erdélyszerte fájdalmas részvéttel fog kelteni. A nagyérdemű pap és lelkes hazafi elhunytáról következő csa-ládi gyászjelentést vettük:

Alantirottak a szívnek legmélyebb fájdalmával tudatják, hogy a legjobb férj, gondos édes atya, nagyatyja és testvér, eskik-szent-iváni Koronka Antal, aranyos-tordaköri ny. uni-tárius esperes és torockói lelkész, 1885. évi január hó 15-én, délután ½2 órakor, életének 79-ik, papságának 59-ik és esspersége 35-ik évében, szívvelhűdés következtében megszűnt élni. Holt tetemei folyó hó 18-án délelőtt 11 órakor fognak, felette tartandó rövid ima és gyászbeszéd után, az unitárius egyház szertar-tása szerint, a torockói unit. papi szállásról örök nyugalomra elhelyeztetni. Mely végtiszte-léttőlre a rokonok és ismerősök szomoruan meghívattak. Béka pótairai Torockó, 1885. január hó 16-án. — Koronka Antalné szül. Szylvester Zsuzsanna, mint bánatos özvegy. A megboldogult néhai leányának gyermekei: Létay Domokos, unitárius lelkész, neje és gyer-mekei; Létay Károly, birtokos, neje és gyer-mekei; Létay Gábor, adófel. számtiszt és neje; Létay László, adóellenőr, mint a megboldogult-nak unokái. Koronka Lotti, férje Ádamosy György és gyermekeik: Antal, Berta, Vilma, Béla és Gábor, mint leánya, veje és unokái. Öz. Létay Miklósné szül. Koronka Ágnes, mint nővére. Létay Lajos, mint volt veje.

Időjárási naptár.

(A nyitavölgyi gazdasági egylet agrarmeteorologia-intézetének időjárásai alapján.)

Január 17-én. Derülés, légköri lehűlésel.

Idegenek névsora.

— Január 16. —

Biasini-szálloda.

Srener Sámuel, zeneművész, Szeged. Negrutia János, tanár, Bácsfaluja. Negrutia Emil, orvosnövendék, Bpest. Scheirich János, vend. Deas. Scheirich Albert, gyógyz. Deas. Römer Imre, keresk. Nagy-Szében. László Sándor, birt. Alsó-Kosály. Veress Ákos, birt. Csaba-Ujfalu. Katona János, birtokos, Magyar-Dátos.

Nemzeti-szálloda.

Rechtzeit Pirikás, keresk., M.-Vásárhely. Temes-vári Béla, ut. Bécs. Sombori Lajos a családja, N.-Sombor. Fischer S. keresk., Bécs. Lászlai Ferencz s neje, birt., Dengerbegy.

Pannónia-szálloda.

Broz Alajos, erdősz. Abrudbánya. Sallak István, ellenőr, Sz.-Ujvár.

Hungaria-szálloda.

Beckert Ferencz, keresk., Bécs. Hirschbein Vil-mos, keresk., Bpest. Schöböl Károly, erdősz. Görgegy. Wagner Gusztáv, ferdész, Görgegy. Mess Ferencz, keresk., Bécs. Mayer József, közigyőz. Medgyes.

Köszönetnyilvánítás.

iskolák gyermekeket segélyző egylet javára Vi-rányi István egyleti pénztárnok gyűjtő irén adakoztak: Szarvasi György öltöztető 1 frt, Szentgyörgyi Elek 1 frt, Enyeter Károly 50 kr, Hónig István 50 kr, Virányi István 1 frt, Bene László 30 kr, Holdingir Alajos 20 kr, Váczy István 20 kr, Krámer József 50 kr, Kohn Fál-p 20 kr, Herczogh Ödön 50 kr, Schabert Jó-zsef 30 kr, Kokosinszky Erasmus 50 kr, Ba-logh József 50 kr, Szalkai István 20 kr, Fe-rencz József unit. püspök 1 frt. Ugyancsak Vi-rányi István egyleti pénztárnok gyűjtőirén ada-kozott a m. kir. államvasutak kolozsvári állo-mási, vonat- és mozdony-kísérő személyzete összesen 35 frt 1 krt. A két gyűjtés eredmé-nye együttvéve: 43 frt 41 fr. Fogadják a ne-messzívű adakozók hálás köszönetünk nyilvá-nyítását! Kolozsvárt, 1885. jan. 15. A választ-

mány nevében: dr. Jenei Viktor egyesületi el-nök, Rieger Imre titkár.

KÖZGAZDASÁG.

Járvány.

Az országban felmerült száj- és körfőm-fás-járványok megakadályozása céljából föld-mivelés-, ipar- és kereskedelemügyi miniszter a következő körrendeletet intézte valamennyi tör-vényhatóságához:

„Mult 1884. évi 50.241 és 59.759 számok alatt kelt rendeleteimmel ismételtelen felhívtam a közönség figyelmét az országban felmerült száj- és körfőm-fás-járványaira és nyomatekkel hangszuloyzat, hogy a szóban levő, felette ra-gályos kör terjedésének megakadályozása cél-jából a vonatkozó rendeleteket a legfontosab-ban hajtsa végre.

Ennek daczára a beérkezett jeleentésekből sajnosan kell tapasztalnom, hogy ezen beteg-ség a várt mérvéken szűnni nem akar.

Minthogy ezen körülményt legelő sorban annak kell tulajdonítanom, hogy a baj lekü-zdése körül az 1859. évi állat-járvány-szabály-zat 62. és következő szakaszai nem a kellő erélylyel vétetnek alkalmazásba, felhívom a tör-vényhatóságot, hogy jelen rendeletem vételétől számítandó 30 nap alatt a rendelkezése alatt álló összes szakértők segélyével a marha-, juh-és sertés-állománynak egészségi állapotát vizs-gáltassa meg, ennek eredményét 30 nap lete-lét után ide okvetlenül jelentse be, ebbeli je-lentésében elsorolván egyttal azon intézkedé-seket is, melyeket a betegség széthurcolásá-nak megakadályozására életbe léptetett.

Ez alkalommal meg arra kívántam a tör-vényhatóságot figyelmeztetni, hogy jelen ren-deletem mikénti foganatosítását s egyáltalában az állat-egészségügynek miként való kezelését a központból kiküldendő közgeim által legköz-lebb mindenesetre ellenőriztetni és felülvizgá-ltatni fogom. Budapest, 1885. évi január hó 10-én. Széchenyi.”

— Marhavasári értesítés. Budapest, jan. 15. Felhajtattok 1805 drb nagy és 793 darab apró marha. Ebből eladatott: 32 drb bika, da-rabja 80—180 frt; 1081 drb ökör, párja 180—380 frt; 525 drb v. tehén, párja 180—380 fo-rint; 132 drb f. tehén, drbjá 140—250 frt; 35 drb bival, párja 120—240 frt; 524 darab borjú, drbjá 6—30 frt; 219 drb bárány, párja 3—6 frt. — Ökőrhús 100 kgr. 50—56 frt; tehénhús 47—50 frt; borjúhús 70—80 frt; bivalhús 44—48 frt.

— Lóvasári értesítés. Budapest, jan. 15. Mai napon tartott lóvasára felhozott 359 drb ló. Ebből eladatott: Átirás mellett 102 drb és uj lövével mellett 21 drb, melyből bécsi vágóra ment 35 drb. Az árak: 16 frttól 150 frtig, jobb kocsilovakért 180—200 frt váltá-koztak darabonként. A bécsi vágóra valóként 27 frttől 35 frtig lettek fizetve az árak.

A hitelszövetkezetek.

A szövetéségbe lépett gazdasági egyesüle-tek naggyűlése által kiküldött hitelszövetke-zeti végrehajtó bizottság a hitelszövetkezetek alakítása tárgyában a következő nagyfotossá-gu felhívást intézi a gazdaközönséghez:

Mindnyájan tudjuk, hogy a mezőgazda mi-lyen nehezen juthat kölcsönpénzhez. De nem-csak nehezen jut hozzá, drágán is kell azt megfizetnie.

Hogy ez a baj csakugyan megvan, azt bi-zonyítgatunk nem kell; különösen nem a gaz-daközönséggel szemben. — Hiszen tudja azt minden gazda, mert a saját kárán tapasztal-hatta, ha pénz dolgában megszorult. Ha pedig azok közé a ritka szerencsések közé tartozik, a kik a saját rovásukon nem okultak erről, akkor bizonyára hallotta azt élegszer szom-szédjaitól vagy jó ismerősei panaszából.

De ha nehéz egyáltalában véve a gazda-embernek megbízható áron kölcsönpénzhez fér-nie, kétszeresen nehéz az a kisbirtokosnak, a kinek jóformán nincs is azért hova fordulnia. S éppen ebből az utóbbi bajból indult ki a magyar gazdák társasköre is akkor, a mikor a kisbirtokosok hiteligény fölött tanácskozott, s a mikor abban állapodott meg, hogy hitelszö-vetkezetek alakítását fogja a kisbirtokosoknak ajánlani, mert ezek által maguk segíthetnek most említett bajukon.

A gazdakörnek ezt az indítványát a szö-vetségbe lépett gazdasági egyesületek nagy-gyűlése is elfogadta s az alulit végrehajtó-bizottságot küld

A másik pedig az, hogy a tagoknak, ha megszorulnak, a felgyűlt, esetleg maga a szövetséget által felvett tőkéből azok személyes hitelére kölcsönt adjanak, s ha kell, részükre jelzálogos kölcsönöket is közvetítsenek.

Az első cél az által érthető, hogy a tagsággal járó befizetések aonyra megkönynyítik, hogy még a legkisebb birtokosra nézve is lehetővé váljék a szövetségetbe való belépés. Mert jól jegyezzük meg, tagja az ilyen szövetségeknek csak az lehet, a ki bizonyos üzletet ir alá s egyúttal kötelezi magát, hogy ezt az üzletet egyezre vagy az alapszabályok által meghatározott részletekben be is fizeti. Cél szerű tehát, ha ezeket a részleteket a lehető legkisebb összegekre szabjuk meg, hogy így minél több ember részére lehetővé tegyük a belépést s minél többen részesülhessenek a szövetségi működés áldásaiban. De a takarékoskodik nemcsak ezen a kényszerített úton kell a szövetségeknek előmozdítani, hanem lehetőleg az által is, hogy minden legkisebb összeget, bármily csekély legyen az, gyűmölcsöztetésre bárkitől is elfogadjanak, mert hivatásuknak nem a legmegvetendőbb részé az, hogy a különben alkalmas filléreket összehordják s hasznosítják. S ha ezt az utóbbi módot a kisebb szövetségeknek mellőztük, ezt csakis azért tettük, hogy külön takarékbetétkezelésével a különben egyszerűbb eljárását meg ne nehezítsük.

A mi a gyűmölcsöztetés módját — a miről alább még teszünk említést — illeti, az összesen a másik céllal, a tagok hitelgényeinek kielégítésével. S ez a másik cél az, a miért éppen ajánljuk a szövetségek megalakítását. Mert általuk akarjuk azt elérni, hogy az a kisbirtokos, a ki az ilyen szövetségeknek, vagy mondjuk egyetnek, mert ezt mindenki jobban megérti, — a ki tehát az ilyen egyetnek tagja lesz, ne legyen kénytelen, ha megszorul, napokat járni a szükséges kölcsönt, vagy éppen az uszarához fordulni, hanem keresse fel helyben, vagy a közel szomszédában levő egyetnek, kaphassa meg attól magát, vagy annak a közbenjárása után azt a pénzt, a mire szüksége van.

És itt lesz jó megmondanunk azt, hogy milyen kölcsönöket adhat maga a szövetséget s milyeneknél kell csak a közvetítésre szorítkoznia. A kisbirtokosoknak ugyanis kétféle kölcsönre lehet szüksége: olyanra, a mit rövid időre kér s a rendes jövedelméből rövidebb idő alatt már visszafizetni nem bír, s éppen azért hosszabb időre, évekre kénytelen felvenni. A szövetséget saját hatáskörébe csak az első tartozhatnak, mert csak ezek azok, a melyeket az illetőnek személyes hitelére, hogy úgy mondjuk, az emberségére és egy pár jónak talált kezes jóllátása mellett meg is adhat.

A hosszabb időre kért kölcsön nyújtása már nem lehet a szövetséget feladata; nemcsak azért, mert elegendő ereje sem lesz hozzá, hanem azért is, mert az a pénz, a mi felvett rendelkezni fog, nem tűri, hogy hosszabb időre lekötve legyen. Már pedig hosszabb időre, évekre szóló szükségletnél csakis a jelzálog, vagyis a betáblázás mellett adott kölcsön, s ez is csak úgy segít, ha felmondhatlanul adatik. Ilyen hosszú időre s ilyen feltétellel azonban a szövetséget pénzt nem adhat. A szövetségetnek az a hivatása, hogy gyorsan s lehető sok tagját segítsen. Kölcsön adott pénzzel

nek tehát mihamarabb vissza kell kerülnie, hogy azt megint tovább juttathassa. Ez okból kellett a jelzálogra, vagyis a betáblázásra való kölcsönzést a szövetséget feladatainak sorából elhagynunk, s a szövetséget kölcsönzéseit egyedül a személyes hitel alapjára fektetve, inkább azt ajánlanunk, hogy ott, a hol jelzálogos kölcsönre van szükség, a szövetséget csak a közvetítést vállalja magára. Erre a közvetítésre azonban illő jutalom mellett kötelezni kívántuk; mert tudjuk, hogy a kisbirtokosok baján csak úgy lesz teljesen segítve, ha ez esetre is lesz tisztességes, olcsó közvetítője.

Említettük már az előbb, hogy a kölcsönigényeknek kielégítésére első sorban a felgyűlt tőkéket használja fel, s csak esetleg, vagyis a mennyiben ezek elégtelenek lennének, vesz fel maga is kölcsönt, hogy a tagoknak tovább adhassa. Hogy ezt tehessen, gondot kell arra is fordítanunk, hogy hitelképessé is lehessen.

Az első körülmény, a mely a szövetséget iránt bizalmat gerjeszthet, az, hogy a tagok befizetéseiből magának is lesz alapja. Ne feledjük ugyanis, hogy sokat nyom a latban, ha az egyet mögött egy kis vagyon, s olyan tagokat látnak, a kik megtanultak takarékoskodni; mert az ilyen egyet, s az ilyen tagokról feltehető, hogy könnyelműen adósságot nem fognak csinálni, s pontosak lesznek akkor is, a mikor a kölcsön visszafizetésére kerül a sor.

Ezen alapítke mellett a tagok egyetemleges felelőssége az a második körülmény, a mely a szövetségeknek hitelére kedvező befolyással bír. De azért ettől a roszhangzástól: „Egyetemleges felelősség” — nem kell megijednünk. Mert a törvény nemcsak hogy megengedi, hogy magunk határozassuk meg, vajjon mennyire menjen a szövetséget tartozásaiért és egymásért való jóllátás, hanem egyenesen megkivánja, hogy az világosan meg is mondassék. Magunktól függ tehát megszabni az összeget, a melyig a szövetségekben jóllátani akarunk.

Nagyon természetes, hogy ennek a felelősségnek a nagysága dönt a felett, hogy mennyi legyen a szövetséget hitele. Mert az bizonyos, hogy ott, a hol a tagok mindenükkel jóllátanak egymásért, nagyobb is lesz az az alap, a mire az egyet kölcsönt vehet, mint ott, a hol ez a felelősség nem megy ennyire. Csak az a kérdés, hogy fog-e elég ember akadni, a ki hajlandó legyen mindenét lekötöni, a mikor az ilyen szövetségetbe belép? — Mi nem hiszünk, s éppen azért nem is vettük fel a minden vagyonra kiterjedő egyetemleges felelősséget a bemutatott mintákba, hanem azt ajánlottuk, hogy a kisebb öngyelző-szövetségeknek ez a felelősség a jegyzett üzletre, — a takarékos s hitelegyleteknél pedig annak bizonyos sokszorosára, például két-, három-, négy- vagy ötszörösére szoríttassék.

De szabjuk meg ezt a felelősséget akár mennyire, ez adja meg a szövetségeknek tulajdonképen a hitelre való képességüket. Mert ez biztosít arról, hogy a szövetséget tagjai sorába csak olyanokat fog felvenni, a kiket elég jóvalóknak tart, hogy a szövetséget fellegy, valamint arról is, hogy kölcsönben csak olyanokat fog részesíteni, a kiknél pénzét jó kezben látja.

S csakugyan, ha azt akarjuk, hogy a szövetségekhez vagy a tagok, mint a kívülállók, különösen a betevők és azok viseltheessenek

bizalommal, a kik a szövetségeteket hajlandók lesznek az esetleg szükséges kölcsönpénzzel ellátni, akkor erre a két dologra nagyon kell vigyáznunk. A szövetséget kebelébe csak oly egyének vétessenek fel, a kik úgy becsületességük, mint józanáguknál, vagyoni állásuknál és munkásságuknál fogva meg is érdemlik azt, hogy egy ilyen tisztességes célú társaságnak tagjaivá lehessenek.

Vizsont el kell zárni a szövetségetbe vezető utat mindazok elől, a kik akár az egyik, akár a másik irányban ezt a mértéket meg nem ütik. Mert ahhoz kétség nem fér, hogy a tagok értéke adja meg a szövetséget értékét s a tagok megbízhatóságából ítéljük meg a szövetséget megbízhatóságát is.

De ennél talán még fontosabb az óvatos kölcsönadás. S hogy erre kellő tekintettel voltunk, azt mutatják maguk az alapszabályok, a melyeknek egyik főrészt éppen a kölcsönzés feltételei és módja képezik. — Kötött utlevéltadtunk ez irányban a szövetséget vezetőnek kezébe, mert nagyon jól tudjuk, hogy a kölcsönzésnek a lelkiismeretes kezelésén fordul meg leginkább a szövetségethez való bizodalom. Csak annyiban engedtünk egy kis szabad kezelt a vezetőnek, hogy olyan esetekben, a hol egyes szegényebb, jó ügyeket, derék tagok különösen megszorulnak s nagyobb bajtól menthetők meg, ezeken első sorban segíthessen s ezeknek minden többi kölcsönkért megelőzőleg adhasson kölcsönt. Mert a szövetségetek célja utóvégre is az, hogy ott, a hol lehet és kell, jót is tegyenek.

Egyébként, a mint mondtuk, erre a két dologra nézve a legjobb biztosíték a tagok közös felelőssége. Csak ez nyugtathat meg arról, hogy a szövetségetek jól meg fogják gondolni, hogy mivel vállalkozzanak közös felelősségre, kiből lehessen megbízniok.

Ez a közös felelősség hozza aztán magával azt is, hogy a szövetségetek kölcsönt csak a tagoknak adnak, s mással nem is foglalkoznak, mint a tagoknak való kölcsönadással, az erre esetleg szükséges pénz beszerzésével és jelzálogkölcsönök közvetítésével.

Erre a jelzálogkölcsön közvetítésre nézve itt is ismételnünk azonban, hogy abban közzönet csak úgy lesz, ha a közvetített kölcsön felmondhatlanul fog adni, s azért különösen ajánljuk a szövetségetek figyelmébe, hogy csak is így adott kölcsönöket vegyenek tagjaik részére igénybe; mert a felmondható jelzálogkölcsön a legnagyobb veszedelem a kölcsönvőre. Azt bármikor visszakívánhatják, bármikor megvehetik rajta, s az esetleg nemcsak hogy hasznára nem lesz, de határozottan tőskerejtését is eredményezheti.

S most ismerkedjünk meg még egy kisé a szövetségetek alkotmányával is. Itt van a nagyobbaknál a közgyűlés, az igazgatóság, a bizalmi férfiak, meg a felügyelő bizottság, a kisebbeknél az igazgatóság és a felügyelőbizottság. Vegyük ezeket sorra.

A közgyűlés áll legelől: ez választja a többi hatóságot; ez a bíró felettük. De mert az összes tagokból alakul, lassan mozog és csak akkor ül össze, ha számunkérésről, vagy olyan dologról van szó, a melytől a szövetséget csak a tagok összessége határozhat. Ezen egyébként az alapszabályokban egyenkint meg vannak nevezve. A közös felelősség egy hoznátán magával, hogy a tagok felvétele, meg a kölcsönadás felett is a tagok együttréve dönt-

senek, de ez nagyon meglasztaná, ha éppen lehetetlenné nem tenné az eljárást. Sokkal célzerűbb tehát, ha sok egyéb fontos dologgal együtt ezt is az igazgatóságra bizzuk. Ez könnyebben mozog és neki is érdekében áll, hogy ezt a két dolgot lelkiismeretesen lássa el.

A nagyobb szövetségeteknél az igazgatóság a szövetséget minden ügyeinek intézője, hogy úgy mondjuk, lelke. S valamint az emberi testnek az életet a lélek adja meg, úgy a szövetségetek életrevalósága is ezeknek a lelkektől, az igazgatóságtól függ. Mert láttuk, hogy a közgyűlés kezében van ugyan a legfőbb hatalom, de azért mégis az igazgatóság viszi a vezérszerepet, s ennek a lelkiismeretességén fordul meg a szövetséget jó- vagy balsorsa. Az igazgatóság végez mindent, az határoz minden olyan kérdésben, a mi egyenesen a közgyűlés elé nem tartozik. Csak hármat akarunk a sokból különösen kiemelni: a megalakulás után lelejtekező tagok felvételét, a kölcsönadást és a számadások vitelét.

Az első kettőnek fontos voltáramárelőbb rámutattunk, a harmadikét szinte felesleges hosszabban fejtegetnünk. Ez a három nagy fontosságú teendő magában is igazolja azon állításunkat, hogy az igazgatóság kezében van a szövetséget sorsa, s ez teszi indokoltá az igazgatóságnak korlátlan, minden vagyonra kiterjedő felelősségét mindazon károktól, a melyek szabályellenes eljárásból, vagy mulasztásaiból erednek. Mert csak ez a szigorú felelősség és a felügyelő bizottságnak folytonos éber őrködése nyújthat megnyugvást egy szövetséget tagjainak, mint hitelezőinek arra nézve, hogy az igazgatóság a rábízott teendőket saját érdekében is lelkiismeretesen és a legnagyobb pontossággal fogja végezni.

A bizalmi férfiak támogatják, a felügyelő bizottság pedig ellenőrzi az igazgatóságot sokféle teendőjében. Mindketten mintegy képviselik eljárásukban a tagok összességét. Az előbbiek őrzik a pénztár egyik kulcsát s valahányszor megnyitják, egyikük mindig köteles, mint biztos ott lenni. Ezenkívül a tagfelvételnél és kölcsönadásnál is közbejárnak. A felügyelő bizottság meg folyton ügyel arra, hogy a pénztár, a könyvek és a számadások rendben legyenek s az igazgatóság az alapszabályokat megtartsa. És ha nagyobb rendetlenséget talál, összehívja a közgyűlést.

A kisebb szövetségeteknél az igazgatóság és a bizalmi férfiak most jelzett teendőit az elnök és az igazgatóság együttréve látják el. A felügyelő bizottság hivatása csak olyan, mint a nagyobb szövetségeteknél.

Az előzőekben minden oldalról ismertette a szövetségeteket, csak még egyre kell figyelmeztetnünk. Tudjuk mindnyájan, hogy a ma fennálló takarékpénztárak és más intézetek, egyletek, meg népbankok sok jót tettek, de közel sem annyit, a mennyit tehettek volna, ha nem törőnének mindannyian arra, hogy a részvényeseknek nagy hasznót hajtsanak.

Ha tehát azt akarjuk, hogy az alakítandó szövetségetek a kölcsönvő tagok könyebb-ségére legyenek: elejét kell még annak is venni, hogy azok nagy osztalékokra dolgozhassanak. Adhatunk a tagoknak tisztességes kamatot befizetések után, de a többi, a mi jövedelmükből fennmarad, tegyük a tartalékba, s mondják ki előre, hogy ezt a tartalékot csak a szövetséget előre nem látható veszteségeinek fedezésére lehet felhasználni; ha pe-

dig a szövetséget megszűnik, valami jótékony célra kell fordítani. Mert csakis így fogják elérni, hogy lehetőleg olcsó kölcsönt adjanak tagjaiknak.

Azonban nemcsak a nyereszkezdést kell zárnunk. A közös cél érdekében meg lehet és meg kell azt is kívánnunk, hogy azok, a kik a szövetséget vezetésére fognak megválasztani, ingyen, vagy legfeljebb némi csekély napi-díj, vagy jelenléti jegy alakjában megszabadó kárpótias mellett áldozzák fel tagtársaiknak azt a fáradságot és időt, a mibe a szövetséget vezetésére kerülni fog. Csak azoknak adjunk rendes fizetést, a kik a szövetséget számadásait viszik s a tulajdonképeni munkát végzik.

Ujból ajánljuk tehát a szövetségetek alakítását, s a midőn megjegyzzük, hogy csakis az alapszabályokban letett s fent ismertetett elvekhez ragaszkodunk, de nem egyúttal azok minden egyes rendelkezéséhez vagy ezek szervezéséhez, szíves készséggel szolgálunk mindenkinél a még kívánandó felvilágosítással úgy a megalakulásra, mint a szövetségi működés megkezdésére, folytatására, az ügymenet és a számadási könyvek berendezésére nézve, s kérjük az érdeklődőket, hogy a szükséges utmutatást, az irat- és könyvmintákért egyenesen az alulirt végrehajtó bizottsághoz (Budapest, a gazdakör helyiségében) szíveskedjenek fordulni; a mely egyúttal feladatán tekinti azt is, hogy a kezdeményezése folytán létrejött szövetségeteknek ott, a hol azt a tudomására hozandó viszonyok és az illető szövetségetnek bizalmat gerjesztő működése megengedi, a felgyűjtött szövetségi alapítóknek megfelelő mérvben részkora valamely központi pénzügyi-üzleti összeköttetést és lehető olcsó hitelt szerezzen.

A szövetségbe lépett gazdasági egyesületek nagygyűlése által kiküldött hitelszövetkezeti végrehajtó bizottság.

Felelős szerkesztő:

AJTAI K. ALBERT.

Laptalajdonosok:

K. PAPP MIKLÓS ÖRÖKÖSEI.

Nyiltér. *)

Tiszta selyem szövetekeket 75 krért méterenként, ugyintén a 1 ffr 5 kr., 1 ffr 30 kr., — 5 ffr 90 krig csikos és kockás mintázatú, véggel, vagy egy ruhának valót, vámmentesen küld **G. Henneberg** selyemgyár raktáros, (udv. szállító) Zürichben. Minták küldetnek, levélre 10 krajczáros bélyeg teendő.

Butorok, elegans és olcsó, gazdag választékban.

J. G. & L. Frankl

asztalos- és kárpitosnál, Bécsben

II. Obere Donau Strasse 103. a Schöllerhof mellett.

Képes Butor-Albums árjegyzékinyen.

(7-9.)

*) E rovatban megjelenő közleményekért semmi felelősséget nem vállal a Szerk.

HIRDETÉSEK.

SZAMOSVÖLGYI VASÚT RÉSZÉNY-TÁRSASÁG.

Szám 93—1885.

(26. 1—2.)

Pályázat.

A szamosvölgyi vasút igazgatósága a deés-besztercezi vonal kiépítésénél szükséges következő állomásokra ezennel pályázatot hirdet:

I. Egy osztály mérnöki állásra havi 200 frt fizetéssel	
II. Két szakasz	150 „
III. Két rajzoló díjnoki	60 „
IV. Egy irodai szolgálai	20 „

Nevezett alkalmazottak a szamosvölgyi vasútnál fennálló szabályzatnak megfelelő nap- és fuvar-díjakat fogják élvezni s azonkívül az osztály-mérnök 1000 frt, a szakasz-mérnökök egyenként 450 frt végkielégítésben részesülendnek, ha az építés egész tartama alatt teljes meglegedé-re fognak működni.

A szükséges szakismereteket igazoló okmányokkal felszerelt tolyamodványok folyó évi február hó 5-éig a szamosvölgyi vasút igazgatóságához Deésre küldendők be.

Kelt Deesen, 1885. január 12-én.

A szamosvölgyi vasút igazgatósága.

Hirdetmény.

A bodosi előjáróság közhírré teszi, hogy bodosi id. Józsa Dénes és társának az ottani közbirtokosság ellen megindított arányosítási ügyben, Szacsay Sándor kir. törvényszéki bíró vezetése mellett megtartandó megengedhetőségi tárgyalás hatánapját Bodos községre házhoz 1885. évi február 3-ik d. e. 9 óráját tűzte ki.

Mire az összes érdekelt feleket a birtokrendezési eljárás 15. §. terhe mellett azon kijelentéssel idézi meg, miszerint a keresetet itten és a kérdi-vásárhelyi kir. törvényszéknél megtekinthetik.

Bodosban, 1885. január 14.

(Háromszékmegeye)

Buday Gábor,

Erdély.

27 1—3

k bíró.

HIRDETÉSEK

a legolcsóbb árban

felvétetnek

a kiadóhivatalban.